

Годишњи план пословања EMC АД

2024

Финансије, новембар 2023. год.

Садржај

1. Општи подаци о акционарском друштву	3
1.1. Мисија.....	4
1.2. Визија	4
1.3. Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја 2017 – 2027	4
2. Анализа пословања за 2023. годину	5
2.1. Претпоставке плана пословања за 2024. годину	5
2.2. Физички обим активности у 2023. години и план за 2024. годину.....	6
2.2.1. Капацитети ЕМС АД на дан 31.12.2023. године и план за 2024. годину	6
2.2.2. Процена испоруке електричне енергије за 2023. годину и план за 2024. годину	10
2.3. Процена финансијских показатеља за 2023. годину	12
2.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2023. године (пројекција)	12
2.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2023. год. (пројекција).....	13
2.3.3. Извештај о токовима готовине за 2023. год. (процена) дат је у прилогу овог плана	14
2.6. Спроведене активности за унапређење процеса пословања у 2023. години.....	15
2.7 Спроведене активности у области корпоративног управљања у 2023. години.....	32
3. Планиране активности за 2024. годину	32
3.2. Анализа тржишта	32
3.5. Активности у циљу унапређења корпоративног управљања у 2024. години	33
3.6 Родна равноправност	33
4. Планирани финансијски показатељи за 2024. годину.....	38
4.1. Биланс стања	38
4.2. Биланс успеха	38
4.2.1. План укупних прихода	38
4.2.2. План укупног расхода	41
4.2.3 План резултата пословања	44
4.3 Извештај о токовима готовине	45
4.4. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије ..	45
4.5. Трошкови запослених.....	47
5. Расподела остварене добити из 2023. године	47
6. Планиране набавке које раније нису образложене	48
6.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности	48
6.1.1 План одржавања.....	48
6.1.2 План набавке основних средстава	49
7. План инвестиција	49
8. Закључак	51

1. Општи подаци о акционарском друштву

НАЗИВ ФИРМЕ	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ БЕОГРАД
Претежна делатност	Шифра делатности: 35.12 Назив делатности: пренос електричне енергије Претежна делатност Друштва обухвата пренос електричне енергије и управљање преносним системом у складу са законом којим се уређује енергетика као делатност од општег интереса
Привредна грана	Индустрија - енергетика, производња електричне енергије, гаса и воде
Облик организовања	Акционарско друштво, решење Владе РС 05 број 023-10172/2016 од 27. октобра 2016. године
Матични број у регистру разврставања	20054182
ПИБ	СР 103921661
Облик својине над средствима за производњу	Оснивач и једини акционар Друштва је Република Србија, а права оснивача остварује Републичка Комисија за енергетске мреже
Основано први пут	Одлуком Владе РС 27. јануара 2005. године.
Надлежно тело	Републичка Комисија за енергетске мреже
Седиште	Београд, Кнеза Милоша 11
Организација	Дисперзивна, капацитети по целој територији Републике

ЈП ЕМС је основано Одлуком Владе РС бр. 023-397/2005-1 од 27.01.2005. године. Дана 08.11.2016. године ЈП ЕМС је регистрацијом у Агенцији за привредне регистре, променило правну форму и постало нејавно акционарско друштво (ЕМС АД) у потпуности у власништву Републике Србије. Претходно, Влада Републике Србије је на седници одржаној 27.10.2016. године донела одлуку број 05 број 023-10172 о промени правне форме ЈП ЕМС.

Зависна привредна друштва - Акционарско друштво Електромрежа Србије је оснивач три зависна привредна друштва, који обављају послове који не припадају основним делатностима АД, чији је капитал у потпуности у власништву ЕМС АД:

1. Привредно друштво за изградњу електроенергетских објеката „Електроисток–Изградња“ д.о.о. Београд.
2. Привредно друштво за пројектовање, консалтинг и инжењеринг електроенергетских и телекомуникационих објеката и система „Електроисток - Пројектни биро“ д.о.о. Београд.
3. Друштво са ограниченом одговорношћу за консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем „EMS SERVICES“ d.o.o. Beograd

Такође, **Акционарско друштво Електромрежа Србије је:**

- 1) члан са уделом од 25% у Привредном друштву Електроенергетски координациони центар д.о.о. Београд
- 2) члан са уделом 33,33% у Привредном друштву Центар за координацију сигурности СЦЦ д.о.о. Београд
- 3) акционар са учешћем од 33,33% у акцијском капиталу акција ADEX-а,

- 4) акционар са учешћем од 15% у акцијском капиталу привредног друштва Црногорски Електропреносни Систем АД Подгорица (21.926.532 акција)
- 5) акционар са 4% у аукционој кући Joint Allocation Office Luxemburg

1.1. Мисија

Сигуран и поуздан пренос електричне енергије, ефикасно управљање преносним системом повезаним са електроенергетским системима других земаља, оптималан и одржив развој преносног система у циљу задовољења потреба корисника и друштва у целини, обезбеђивање функционисања и развоја тржишта електричне енергије у Републици Србији и његово интегрисање у регионално и европско тржиште електричне енергије.

1.2. Визија

Регионални лидер који одговорно и ефикасно обавља функције оператора преносног система у Републици Србији, унапређујући своје пословање, с циљем достизања највиших стандарда уз примену принципа одрживог развоја и високе друштвене одговорности.

1.3. Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја 2017 – 2027

Дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја је основни стратешки документ Акционарског друштва „Електро mreжа Србије“ Београд за период 2017 – 2027. године, који је Влада Републике Србије усвојила Решењем о давању сагласности на дугорочни и средњорочни план пословне стратегије и развоја Акционарског друштва „Електро mreжа Србије“ Београд за период 2017 - 2027, број 023-9355/2017 од 28.09.2017. године (Службени гласник РС број 88/2017 од 28.09.2017).

Стратегијом је сагледано следеће:

1. Екстерни трендови који доминантно утичу на пословање Друштва у кратком, средњем и дугом року, као и интерни контекст пословања и расположиви ресурси, чиме се идентификују правци будућег развоја.
2. Ставови менаџмента који су основ за дефинисање мисије, визије и система вредности који се примењују у свакодневном пословању.
3. Стратешки правац развоја који је образложен кроз одабране стратешке приоритете, чијом се конкретизацијом одређују стратешки циљеви, са приказаном међусобном везом и узрочно-последичним односима између различитих циљева.
4. Имплементација и праћење извршења дефинисане стратегије путем јасно одређених мерила, задатака, временског оквира и иницијативе за реализацију наведених циљева.
5. Дефинисање кључних индикатора перформанси и квантификованих и временски дефинисаних задатака за сваки организациони сегмент, уз примену методологије која

омогућава постепено спуштање стратешких циљева на ниже организационе нивое, али и интегрисање циљева појединих организационих делова у консолидовани стратешки план.

- Актуелни и будући портфолио стратешких пројеката који се реализују у наредном десетогодишњем периоду.

Поред Дугорочног и средњорочног плана пословне стратегије и развоја Акционарског друштва „Електроурежа Србије“ Београд за период 2017 – 2027, стратешка документа која се примењују у Акционарском друштву Електроурежа Србије су и:

- План развоја преносног система Републике Србије за период 2023-2032 усвојен на 118. редовној седници Скупштине ЕМС АД Београд 23.06.2023. године, број Одлуке 000-00-ROU-10/2023-011.
- План инвестиција у преносни систем за период 2023-2025 усвојен на 118. редовној седници Скупштине ЕМС АД Београд 23.06.2023. године, број Одлуке 000-00-ROU-8/2022-002.

2. Анализа пословања за 2023. годину

2.1. Претпоставке плана пословања за 2024. годину

Годишњи план пословања Акционарског друштва Електроурежа Србије за 2024. годину утврђен је ослањајући се на макроекономске претпоставе које је утврдила Влада Републике Србије, актуелних општих услова пословања и процена за 2023. годину у погледу пословних, производних и тржишних услова, као и финансијског статуса и економских перформанси ЕМС-а за 2024. годину.

Планирани макроекономски индикатори за Србију у 2023. години (Ревидирана Фискална стратегија за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину):

Опис*	План 2023	Процена 2023	План 2024	Индекс
	1	2	3	3/2
Бруто домаћи производ – стопа реалног раста %	2,5	2,5	3,5	140
Потрошачке цене (годишњи просек) – стопа раста	11,1	12,5	4,9	39

* Ревидирана Фискална стратегија за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину

Пројекција испоруке електричне енергије за 2024. годину утврђена је на основу података из електроенергетског биланса Републике Србије: потрошње електричне енергије, испорука електричне енергије другим електроенергетским системима, производње електричне енергије и потребне примарне енергије, као и вредности електричне енергије за надокнаду губитака.

Алпско-јадранско дунавска берза електричне енергије – АДЕХ, прва регионална берза електричне енергије за Централну и Југоисточну Европу, званично је успостављена 23. децембра

2022. у Љубљани, формалним потписивањем од стране оснивача – ELES, EMC АД и EPEX SPOT, а све на основу претходне сагласности Владе на оснивање овог привредног друштва дате Решењем 05 број 023-1644/2022 од 24. фебруара 2022. године. У новооснованој регионалној берзи ADEX, тренутно сви оснивачи имају једнак власнички удео од по 33,3%.

У наредним фазама пројекта, планирано је даље проширење заједничке регионалне берзе електричне енергије на Мађарску путем прикључења мађарске берзе HUPX, уз успостављање заједничке пословне инфраструктуре и пуне синергије између све три берзе. Након опсежних активности свих заинтересованих страна, договорени су основни принципи по питању седишта нове компаније које се сели из Љубљане у Будимпешту, власничке структуре, принципа успостављања пуне синергије са расподелом оперативних функција, као и валуације вредности компанија, тако да је тренутно у току финализирање тзв. Трансакционог документа, чије се потписивање очекује до краја 2023. године.

Након прикључења мађарских партнера, власничка структура ADEX ће бити следећа: 40% акција ADEX ће бити у власништву MAVIR (мађарски ТСО), по 25% у власништву EMC АД и EPEX SPOT, а 10% у власништву ELES (словеначки ТСО).

На основу предложених власничких улога додатна улагања EMC АД у нову компанију била би око 3 милиона евра.

Планирана трансакција, тј. спајање компанија ADEX и HUPX ће бити спроведена тако што ће се, у складу са релевантном ЕУ регулативом, извршити тзв. „прекогранична трансакција“, тј. промена седишта ADEX из Словеније у Мађарску, а затим ће MAVIR путем „неновчаног улога“ унети и капитал HUPX у нову компанију, чиме ће постати један од власника, тј. деоничара.

EMC АД планира да електричну енергију за покривање губитака у преносу у 2024. години набавља по цени од 70 ЕУР/МWh.

У Годишњем плану пословања EMC АД за 2024. године примењена је тарифа за приступ систему за пренос електричне енергије на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије 24.09.2021. године (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 501/2021-Д-02/1).

У 2024. години EMC АД пројектује позитиван новчани ток у износу од 60,4 милиона динара и укупно задужење по кредитима за ликвидност и за обртна средства у износу од 40 милиона евра.

План пословања је урађен на принципу повећања ефикасности пословања и принципу рационализације.

2.2. Физички обим активности у 2023. години и план за 2024. годину

2.2.1. Капацитети EMC АД на дан 31.12.2023. године и план за 2024. годину

Трансформаторске станице

Капацитете за пренос електричне енергије од произвођача до потрошача, односно за потребе прекограничне размене електричне енергије, обезбеђују далеководи и трансформатори напона 400 kV, 220 kV и 110 kV. Према процени стања на дан 31.12.2023. године Друштво са капацитетима на Косову и Метохији који су под привременом управом УНМИК, располаже са 55 постројења и 86 трансформатора укупне инсталисане снаге од 18,174 MVA. Без података за Косово

и Метохију, а са ТС Валач, Друштво располаже са 49 постројења и 76 трансформатора, укупне инсталисане снаге од 16.682,50 МВА.

ТС - Капацитети постројења по погонима са проценом стања на дан 31.12.2023. године и план за 2024. годину без података за Косово и Метохију са ТС Валач:

Преносни однос	Погон преноса	Бр постројења	Бр постројења	Бр трансформ	Бр трансформ	Инстал. снага	Инстал. снага	Степен реализације %
		31.12. 2023	План 12/31/2024	31-Дец 2023	План 12/31/2024	31-Дец 2023	План 12/31/2024	
		(ком)	(ком)	(ком)	(ком)	(МВА)	(МВА)	
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=8/7*100$
400/х	БЕОГРАД	9	9	11	11	3.900,00	3.900,00	100,00
	БОР	2	2	2	2	600,00	600,00	100,00
	ВАЉЕВО							
	КРУШЕВАЦ	3	3	5	5	1.600,00	1.600,00	100,00
	НИШ	3	3	6	6	1.900,00	1.900,00	100,00
	НОВИ САД	5	5	8	8	2.600,00	2.600,00	100,00
	УКУПНО	22	22	32	32	10.600,00	10.600,00	100,00
220/х	БЕОГРАД	6	6	11	12	2.550,00	2.700,00	105,88
	БОР							
	ВАЉЕВО	6	6	9	9	1.231,50	1.231,50	100,00
	КРУШЕВАЦ	1	1	4	4	800,00	800,00	100,00
	НИШ							
	НОВИ САД	1	1	4	4	750,00	750,00	100,00
	УКУПНО	14	14	28	29	5.331,50	5.481,50	102,81
110/х	БЕОГРАД	7	8	7	7	483,5	483,5	100,00
	БОР	4	4	1	1	10,00	10,00	100,00
	ВАЉЕВО	1	1	3	3	83,00	83,00	100,00
	КРУШЕВАЦ			2	2	63,00	63,00	100,00
	НИШ							
	НОВИ САД			1	1	20,00	20,00	100,00
	УКУПНО	13	14	16	16	751,00	751,00	100,00
У	БЕОГРАД	22	23	29	30	6.933,50	7.083,50	102,16
К	БОР	6	6	3	3	610,00	610,00	100,00
У	ВАЉЕВО	7	7	12	12	1.314,50	1.314,50	100,00
П	КРУШЕВАЦ	4	4	11	11	2.463,00	2.463,00	100,00
Н	НИШ	3	3	6	6	1.900,00	1.900,00	100,00
О	НОВИ САД	6	6	13	13	3.370,00	3.370,00	100,00
	ОБИЛИЋ	1	1	2	2	91,50	91,50	100,00
	УКУПНО	49	50	76	77	16.682,50	16.832,50	100,90
Објекти под управом УНМИК-а на КиМ								
	400/х ОБИЛИЋ УНМИК	1		2		800,00		0
	220/х ОБИЛИЋ УНМИК	3		4		600,00		0
	110/х ОБИЛИЋ УНМИК	2		4		91,50		0
	УКУПНО УНМИК	6		10		1.491,50		0
	УКУПНО	55		86		18.174,00		0

До краја 2024. године, у односу на процену стања 31.12.2023. године, капацитети ЕМС АД ће се повећати у броју објеката и стању капацитета и то:

Објекти 110 кV:

- ПРП Костолац за прикључење ВЕ Костолац.

Трансформатори 220/х kV:

- ТС 400/220kV Обреновац – уградња Т4 220/110kV инсталисане снаге 150MVA

Далеководи

Укупна процењена дужина далеководне мреже у ЕМС АД на дан 31.12.2023. године износи 11.048,3 километара. Без података за Косово и Метохију дужина далековода износи 9.996,06 km.

ДВ ЕМС АД - дужина далековода са проценем стања на дан 31.12.2023. године

Подручје преносног система	110 на 35 kV		110 kV			220 kV		400 kV		Укупно 31.12. 2023. km
	I	II	I	II	III	I	II	I	II	
	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	
Београд	0,00	41,12	800,48	530,17	1,47	255,51	87,72	363,42	175,29	2.255,18
Бор	25,87	34,92	496,83	48,91	0,00	0,00	0,00	235,78	0,00	842,31
Ваљево	15,70	0,00	795,37	242,33	0,00	956,58	15,38	0,00	0,00	2.025,36
Крушевац	33,06	0,00	889,46	104,71	0,00	266,65	0,00	369,65	0,00	1.663,53
Ниш	44,33	10,28	587,84	81,33	0,00	0,00	0,00	226,53	0,00	950,31
Нови Сад	0,00	0,00	1.444,08	78,07	0,00	186,81	0,00	484,83	15,79	2.209,58
Обилић-ЕМС	0,00	0,00	49,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	49,80
ЕМС без КиМ	118,96	86,32	5.063,86	1.085,52	1,47	1.665,55	103,10	1.680,21	191,08	9.996,07
Обилић-УНМИК	0,00	0,00	563,05	14,52	0,00	285,02	9,99	179,65	0,00	1.052,23
Укупно	118,96	86,32	5.626,91	1.100,04	1,47	1.950,57	113,09	1.859,86	191,08	11.048,30

У односу на процењено стање 31.12.2023. године планирано је повећање капацитета далеководне мреже у 2024. години у дужини од око 219,69 км и то:

- Подручје преносног система Београд:
 - Увођење ДВ 110kV бр. 1144Б ТЕ Костолац А - ТС Смедерево 3 у ТС Пожаревац 2, дужине 2x4,7 km.
 - Увођење ДВ 110kV бр. 1128/1 ТЕ Костолац А – ТС Рудник 1 у ПРП Костолац, дужине 1x0,1 km.
 - ДВ 2x110 kV бр. 102А/2,Б/2 ТС Пожаревац – ТС Петровац доградња дужине 2x1,9 km и рушење постојеће дужине око 2x1,8 km (усклађивање са брзом саобраћајницом).
- Подручје преносног система Ваљево:
 - ДВ 110kV ТС Ивањица – ТС Гуча, дужине око 23,17km.
 - ДВ 110kV бр. 123/2 ТС Аранђеловац – ТС Топола, увођење у ТС Аранђеловац (2x2,4 km) и рушење постојеће дужине око 1x0,18 km.
- Подручје преносног система Крушевац,
 - ДВ 2x110kV ТС Краљево 3 - ТС Нови Пазар 1, дужине око 2x63,58km.

- Подручје преносног система Ниш:
 - Надземна деоница МВ 2x110 kV ТС Ниш 2 – ТС Ниш 6 (2x3,5 km).
- Подручје преносног система Бор:
 - ДВ 110 kV бр. 150 ТС Бор 1 – ТС Мајданпек 1 доградња дужине 5,9 km и рушење постојеће дужине око 4,6 km (рудник Церово).
 - ДВ 110 kV бр. 150 ТС Бор 1 – ТС Мајданпек 1 увођење у ПРП Црни Врх 1 дужине 3,27 km и рушење постојеће дужине око 0,5 km.
 - ДВ 110 kV бр. 177/2 ПРП Велики Кривељ 2 – ТС Мајданпек 2 доградња дужине 4,8 km и рушење постојеће дужине око 3,8 km (рудник Церово).
 - ДВ 110 kV бр. 177/2 ПРП Велики Кривељ 2 – ТС Мајданпек 2 увођење у ПРП Црни Врх 1 дужине 5,4 km и рушење постојеће дужине око 0,33 km.
 - ДВ 110 kV бр. 122Б ТС Петровац – ТС Бор 1 увођење у ПРП Црни Врх 1 дужине 8,26 km и рушење постојеће дужине око 0,1 km.
- Подручје преносног система Нови Сад,
 - ДВ 110kV бр.1269 ТС Ада - ТС Кикинда, дужине око 29,55km.

ДВ ЕМС АД - дужина далековода са стањем на дан 31.12.2024. године

Подручје преносног система	110 на 35 kV		110 kV			220 kV		400 kV		Укупно 31.12. 2024. km
	I	II	I	II	III	I	II	I	II	
	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	сис. km	
Београд	0,00	41,12	800,56	539,77	1,47	255,51	87,72	363,42	175,29	2.264,86
Бор	25,87	34,92	515,17	48,91	0,00	0,00	0,00	235,78	0,00	860,65
Ваљево	15,70	0,00	818,53	247,13	0,00	956,58	15,38	0,00	0,00	2.053,32
Крушевац	33,06	0,00	889,46	231,87	0,00	266,65	0,00	369,65	0,00	1.790,69
Ниш	44,33	10,28	587,84	88,33	0,00	0,00	0,00	226,53	0,00	957,31
Нови Сад	0,00	0,00	1.473,63	78,07	0,00	186,81	0,00	484,83	15,79	2.239,13
Обилић-ЕМС	0,00	0,00	49,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	49,80
ЕМС без КиМ	118,96	86,32	5.134,99	1.234,08	1,47	1.665,55	103,10	1.680,21	191,08	10.215,76
Обилић-УНМИК	0,00	0,00	563,05	14,52	0,00	285,02	9,99	179,65	0,00	1.052,23
Укупно	118,96	86,32	5.698,04	1.248,60	1,47	1.950,57	113,09	1.859,86	191,08	11.267,99

Каблови

Укупна процењена дужина кабловске мреже у ЕМС АД на дан 31.12.2023. године износи 54,66 километара.

КБ ЕМС АД - дужина каблова са процењеним стањем на дан 31.12.2023. године

Погон преноса	35 kV	110 kV	Укупно
			31.12.2023.
Београд	0	44,64	44,64
Крушевац	0	5,60	5,60
Нови Сад	0	3,95	3,95

Ниш	0,47	0,00	0,47
УКУПНО	0,47	54,19	54,66

КБ ЕМС АД - дужина каблова са планираним стањем на дан 31.12.2024. године

Погон преноса	35 kV	110 kV	Укупно
			31.12.2024.
Београд	0	45,48	45,48
Крушевац	0	5,60	5,60
Нови Сад	0	3,95	3,95
Ниш	0,47	7,40	7,87
УКУПНО	0,47	62,43	62,90

У односу на процењено стање 31.12.2023. планирано је повећање капацитета кабловске мреже у 2024. години у дужини од око 8,24 km и то:

- Подручје преносног система Београд:
 - Друга фаза замена КБ 110 kV бр. 171 ТС Београд 1 – ТС Београд 6 нова траса 2,451 km, напуштена траса 2,6 km
 - КБ 110 kV бр. 1286 ТС Обреновац – ТС ТЕНТ А СП дужине 1x0,985 km
- Подручје преносног система Ниш:
 - Подземна деоница МВ 2x110 kV ТС Ниш 2 – ТС Ниш 6 (2x3,7 km)

Капацитете за пренос електричне енергије од произвођача до потрошача, односно за потребе прекограничне размене електричне енергије, обезбеђују далеководи и трансформатори напона 400 kV, 220 kV и 110 kV.

2.2.2. Процена испоруке електричне енергије за 2023. годину и план за 2024. годину

Електроенергетским билансом Републике Србије се дефинишу годишње потребе за енергијом, односно енергентима како би се обезбедило поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање крајњих купаца. ЕМС АД Београд као један од учесника у изради Енергетског биланса Републике Србије, одговоран је за достављање података из делокруга свог рада:

1. Основе на којим се заснива електроенергетски биланс:
 - потрошња електричне енергије,
 - пријем и предаја електричне енергије другим електроенергетским системима на месечном нивоу,
 - планирана производња електричне енергије,
 - процењена вредност електричне енергије за надокнаду губитака на месечном нивоу
2. Претпоставке и услови за остваривање електроенергетског биланса и одговарајуће мере пословне, економске и енергетске политике:

- ЕМС АД Београд ће обезбедити висок степен ефикасности и одговорности у функцији одржавања погонске спремности преносних капацитета која омогућава остваривање билансиране производње електричне енергије, стабилно функционисање електроенергетског система и уредно снабдевање потрошача.
- ЕМС АД Београд ће у сарадњи са надлежним органима наставити са унапређивањем ефикасности и функционалне повезаности електроенергетског система и тржишта електричне енергије уз уважавање економских и еколошких аспеката како би се наставила започета консолидација и укључивање у регионално тржиште електричне енергије

Процена испоруке електричне енергије за 2023. годину.

На основу остварења у 2023. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, без података за Косово и Метохију, укупно процењена преузета електрична енергија са транзитом износи 42.599 GWh и мања је за 2 % у односу на планирану за 2023. годину.

На основу остварења у 2023. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, губици у преносу електричне енергије за 2023. годину процењују се у износу од 892 GWh без података за Косово и Метохију и већи су за 8% у односу на планиране у 2023. години, односно за 69 GWh. Процењена стопа губитака износи 2,09 % и већа је за 11%, у односу на планирану за 2023. годину.

На основу остварења у 2023. години до месеца септембра и планираних вредности од октобра до краја године, процењује се да ће се, рачунато са транзитом, потрошачима испоручити електрична енергија од 41.708 GWh, без података за Косово и Метохију, што је мање за 2 % у односу на планирану испоруку за 2023. годину.

<i>План испоруке без података за подручје Косова и Метохије</i>			
<i>Опис</i>	<i>План 2023</i>	<i>Процена 2023</i>	<i>Индекс Проц/План</i>
Преузета ел.енергија (GWh)	43.530	42.599	98
Губици у преносу (GWh)	823	892	108
Испоручена ел.енергија (GWh)	42.707	41.708	98
Стопа губитака у преносу (%)	1,89%	2,09%	111

Планиране испоруке електричне енергије за 2024. годину

Планом пословања ЕМС АД Београд за 2024. годину, предвиђа се преузета електрична енергија са планираним транзитом у износу од 43.067 GWh без података за Косово и Метохију.

Губици у преносу електричне енергије се планирају у износу од 889 GWh без података за Косово и Метохију. Планирана стопа губитака износи 2.06 %.

Процењује се да ће се, рачунато са транзитом, потрошачима испоручити електрична енергија од 42.178 GWh, без података за Косово и Метохију.

У 2024. години планира се транзит у износу од 6.394 GWh без података за Косово и Метохију.

Електроенергетски биланс испоруке електричне енергије за 2024. годину - подаци за Републику Србију без података са Косова и Метохије у GWh

р.б.	Опис	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Укупно
1	Укупно преузето од произвођача у Србији без КиМ (*)	3.674	3.431	3.325	2.856	2.623	2.556	2.762	2.756	2.589	3.056	3.382	3.663	36.673
2	Преузето из суседних система	595	508	594	540	527	460	467	462	554	529	502	657	6.394
3 (1+2)	Укупно преузета енергија (улаз у систем)	4.269	3.939	3.919	3.396	3.150	3.016	3.229	3.218	3.143	3.585	3.884	4.320	43.067
4	Губици у преносу	85	80	80	75	62	68	66	71	67	72	80	83	889
5 (3-4)	Испорука електричне енергије	4.184	3.859	3.839	3.321	3.088	2.948	3.163	3.147	3.076	3.513	3.804	4.237	42.178
6	Од тога транзит	595	508	594	540	526	460	467	462	554	529	502	657	6.394

План испоруке без података за подручје Косова и Метохије

Опис	План 2024	Процена 2023	Остварење 2022	Индекс 24/23
Преузета ел.енергија (GWh)	43.067	42.599	40.707	101
Губици у преносу (GWh)	889	892	802	99,7
Испоручена ел.енергија (GWh)	42.178	41.708	39.905	101
Стопа губитака у преносу (%)	2,06%	2,09%	1,97%	99

2.3. Процена финансијских покатазеља за 2023. годину

2.3.1. Биланс стања на дан 31.12.2023. године (пројекција)

Пројекција билансних позиција урађена је на основу процењених инвестиционих улагања, планираних колаудација инвестиција у току, процењене набавке основних средстава, пројектованих трошкова амортизације, процењеног нето добитка, пројектованог стања обртних средстава и осталих обавеза из пословања у последњем кварталу 2023. године.

Актива

Према процени стања на дан 31.12.2023. године средства Друштва (актива) износе 114,9 милијарди динара и на нивоу су планираних средстава.

Стална имовина 31.12.2023. године износи 105,4 милијарди динара и за 5% је мања од планиране највише због мање процењеног стања на билансној позицији некретнине, постројења и опрема.

Обртна имовина 31.12.2023. године износи 9,5 милијарди динара, што је за 5,2 милијарде динара више у односу на план. Одступања на овој билансној позицији се јављају услед већег процењеног стања на позицијама готовински еквиваленти и готовина, као и краткорочна активна временска разграничења.

Пасива

Према процени стања 31.12.2023. године извори средстава (пасива) износе 114,9 милијарде динара и на нивоу су планираних средстава.

Капитал 31.12.2023. године износи 80,3 милијарде динара и за 9% је већи у односу на планирани. До одступања на овој билансној позицији је дошло због већег процењеног стања на позицији нераспоређени добитак.

Дугорочна резервисања и обавезе 31.12.2023. године износе 10,7 милијарди динара и за 30% су мања од планираних због мање процењеног стања на билансној позицији дугорочни кредити, зајмови и обавезе по основу лизинга у земљи и иностранству.

Краткорочна резервисања и краткорочне обавезе 31.12.2023. године износе 19,5 милијарди динара и мања су за 12% у односу на планирана средства.

Биланс стања је статички извештај (извештај на дан) услед чега је процена и планирање билансних позиција сложено.

2.3.2. Биланс успеха у периоду I-XII 2023. год. (пројекција)

Р. бр.	Опис (у 000 дин)	План	Процена	Индекс
		2023	2023	
	1	2	3	3/2*100
1	Пословни приходи	44.667.367	41.937.809	94
2	Финансијски приходи	77.186	255.958	332
3	Остали приходи	61.739	74.359	120
Укупно приходи		44.806.291	42.268.126	94
1	Пословни расходи	43.769.778	38.924.382	89
2	Финансијски расходи	275.184	303.981	110
3	Остали расходи	150.490	208.332	138
Укупно расходи		44.195.451	39.436.694	89
1	Резултат пословних прихода и расхода	897.589	3.013.427	336
2	Резултат финансијских прихода и расхода	-197.998	-48.022	24
3	Резултат осталих прихода и расхода	-88.751	-133.973	151
Укупан добитак/губитак пре опорезивања		610.840	2.831.432	464

Процењени резултат пословања пре опорезивања за 2023. годину износи 2.831 милиона динара и већи је за 2,2 милијарди динара од планираног за 2023. годину највише због трошкова набавке електричне енергије за покриће губитака у преносу који су мањи 2,1 милијарду динара у односу на планиране. Мање реализовани трошкови набавке електричне енергије за покриће губитака у преносној мрежи за 2023. годину узроковани су нижом оствареном просечном пондерисаном ценом у односу на планирану. Планирана цена за куповину електричне енергије за покривање губитака у преносу у 2023. години износи 121 ЕУР/МWh, док је реализована цена 98,97 ЕУР/МWh.

Да би се умањио негативан ефекат раста цене електричне енергије на пословање ЕМС АД интервенисала је Влада Републике Србије и донела Закључак 05 број: 312-11081/2022-1 од 29.12.2022. године којим се Влада РС сагласила да продајна цена електричне енергије за надокнаду губитака у преносном систему, односно дистрибутивном систему не прелази 132 ЕУР/МWh.

У периоду I-III 2023. године, губици су се набављали по цени од 132 ЕУР/МWh колико је и планирано за исти период.

Према Закључку Владе број 338-2815/2023 од 30.03.2023. године, од априла до јула цена се формирала тако да буде једнака цени месечног фјучерса за електричну енергију за базну испоруку за тржиште Србије објављеној на интернет страници берзе EEX 25.-ог дана у месецу који претходи месецу испоруке, под условом да та цена не прелази 132 ЕУР/МWh. У случају да је ова цена већа од 132 ЕУР/МWh, примењује се продајна цена електричне енергије за надокнаду губитака у мрежи за односни месец, у износу од 132 ЕУР/МWh.

У априлу цена је износила 111,23 ЕУР/МWh; у мају 107,37 ЕУР/МWh у јуну 86,18 ЕУР/МWh, у јулу 101,29 ЕУР/МWh, у августу 97,95 ЕУР/МWh, и у септембру 70 ЕУР/МWh. Дана 31.08.2023. године донет Закључак Владе 05 бр. 338-7933/2023 којим се препоручује продајна цена електричне енергије за надокнаду губитака у преносном систему у износу од 70 евра/МWh и препоручује се Снабдевачу да закључи анекс уговора са Наручиоцем који ће се примењивати од 1. септембра 2023. године до 31. децембра 2023. године. Закључен је Анекс бр. 2 Уговора о потпуном снабдевању електричном енергијом за надокнаду губитака у преносном систему у којем је дефинисана цена од од 70 евра/МWh и примењиваће се од септембра до децембра 2023.године.

2.3.3. Извештај о токовима готовине за 2023. год. (процена) дат је у прилогу овог плана

Током 2023. године друштво је уредно измиривало обавезе према држави и запосленима. Обавезе према добављачима су измириване уз одређена кашњења која су последица неблаговременог измиривања обавеза Електродистрибуције Србије доо Београд према ЕМС АД.

Неизмирене обавезе Електродистрибуције Србије доо Београд по основу приступа систему за пренос електричне енергије на дан 27.11.2023. године износе 673 милиона динара.

ЕМС АД је закључно са 27.11.2023. измирио све доспеле обавезе према ЕПС АД за губитке у преносном систему из сопствених средстава до износа од 67,22 ЕУР по МWh. Укупан дуг за губитке на дан 27.11.2023. године који треба да буде финасиран краткорочном позајмицом из Буџета РС (разлика у цени од 67,22 ЕУР до факурисане вредности по МWh) износи око 1.497 милиона динара.

2.6. Спроведене активности за унапређење процеса пословања у 2023. години

1. Реализација инвестиционих пројеката

Реализацијом инвестиционих пројеката постиже се: повећање поузданости преносног система и сигурности напајања потрошача, обнављање инфраструктуре за пренос електричне енергије, повећање преносних капацитета, ефикасније управљање и смањење губитака у преносном систему. Реконструкцијом високонапонских водова и постројења продужава се животни век објеката и побољшава индекс здравља опреме. Заменом високонапонске опреме смањују се оперативни трошкови на редовном одржавању објеката.

У наставку је списак високонапонских водова и постројења који су пуштени у пробни погон током 2023. године:

- КБ 110 kV Београд 1 – Београд 6;
- ДВ 110 kV бр. 104 ТС Инђија 2 – ТС Београд 5, специјални проводник;
- ДВ 110 kV бр. 134/2 ХЕ Кокин Брод – ТС Златибор уведен у ТС Бистрица, реконструкцијом и доградњом од ДВ 134/2 настала два нова 110 kV далековода ДВ бр.134/7 ТС Бистрица – ТС Златибор и ДВ бр.1237 ТС Бистрица– ХЕ К.Брод;
- ТС Ниш 2, опремање 110 kV поља (Е16), реконструкција два 110 kV поља због расплета ДВ (Е17 и Е18) и опремање и замена опреме у пољима Е07, Е14;
- ТС Краљево 3, реконструкција два поља и опремање два поља у ТС Краљево 3 због изградње двосистемског 110 kV ДВ од ТС Краљево 3 до ТС Нови Пазар 1 са изградњом релејних кућица - прва етапа;
- ТС Београд 3, опремање два поља 110 kV.

2. Реализована прикључења на преносни систем и повезивања са преносним системом

Реализацијом ових пројеката омогућено је прикључење нових индустријских потрошача, као и произвођача електричне енергије:

- ВЕ Кривача – дана 03.10.2023. извршена је енергизација прикључног ДВ ТС Велико Градиште – ПРП Кривача као и самог ПРП 110 kV.
- ЕВП Инђија, једна од ЕВП реконструисаних у склопу модернизације пруге ка мађарској граници, прикључена је на преносни систем у пробном раду, са повећаном одобреном снагом.
- Реконструисана ТС 110/35 kV Београд 6 повезана са реконструисаним КБ 110 kV бр. 172/1 Београд 6 – ТС Београд 45.
- Трансформаторске станице ТС 110/20/10 kV Нови Сад 5 и ТС 110/35/20 kV Нови Сад 7 повезане новим каблом 110 kV бр.1266 ТС Нови Сад 5 – ТС Нови Сад 7.
- У ново поље у реконструисаној ТС 110/35 kV Нови Пазар 1 уведен ДВ 110 kV бр.155/1 ТС Нови Пазар 1 - ТС Нови Пазар 2.
- Нова ТС 110/35/10 kV Тутин повезана са реконструисаном ТС 110/35 kV Нови Пазар 1 преко ДВ 110 kV бр. 1184 ТС Нови Пазар 1 – ТС Тутин.

- Нова ТС 110/35/10 kV Уб повезана са преносним системом увођењем ДВ 110 kV 107/2 РС Тамнава Западно Поље – ТС Ваљево 3 у ТС 110/35/10 kV УБ.
- У адаптирану ТС 110/10 kV Ниш 5 је уведен ДВ 110 kV бр. 1249 ТС Ниш 2 – ТС Пирот 2. ДВ 110 kV број 1249/1 ТС Ниш 2 – ТС Ниш 5 и ДВ 110 kV број 1249/2 ТС Ниш 5 – ТС Пирот 2 су пуштени под напон, ДВ поље 110 kV бр. 1249/1 (довод из ТС "Ниш 2") у ТС 110/10 kV "Ниш 5" је под напоном и ДВ поље 110 kV бр. 1249/2 (правац ка ТС "Пирот 2") у ТС 110/10 kV "Ниш 5" је под напоном
- Реконструисана поља (од Е05 до Е08) у ТС 110/35 kV Петровац повезана са преносним системом.
- ТС 110/10/10 kV Петровац, након прве фазе реконструкције (уградња ТР 110/10/10 kV бр. 2, опремање ТР поља и ДВ поља), повезана са преносним системом.
- Пуштен у пробни рад енергетски трансформатор 110/35 kV у ТС 110/35 kV Велико Градиште.
- Пуштен у пробни рад енергетски трансформатор 110/35 kV у ТС 110/35 kV Ниш 10.
- Пуштен у пробни рад енергетски трансформатор 110/35 kV у ТС 110/35 kV Алексинац.

3. Најзначајније активности на инвестиционим пројектима високонапонских далековода

- Замена КБ бр. 171 ТС Београд 1 - ТС Београд 6

Завршени су сви радови на замени старог уљног кабла између ТС Београд 1- ТС Београд 6, новим сувим каблом веће пропусне моћи од трафостанице Београд 1 на Карабурми до ТС Београд 6 у Хиландарској улици. Тренутно је у фази техничког прегледа и стављања кабла у пробни рад. Преостало је да Електродистрибуција заврши своју реконструкцију кабловског поља у ТС Београд 1, након чега ће се створити услови за пуштање кабловског вода у погон.

- Мешовити вод 2x110 kV Ниш 2 - Ниш 6

Настављени су радови на терену који су започети маја 2022 године. Тренутни статус на пројекту је да од укупно процењене и одобрене вредности пројекта је око 1,1 милијарда динара (мешовити вод + радови у ТС Ниш 2), реализација је око 76%, односно 830 милиона динара. Одлагање и застоји у реализацији градње и непланирани трошкови нису обухваћени овим цифрама. Нереализовани радови су искључиво код насеља Брзи Брод и пратећи завршни радови. Радови на надземном воду 2x110 kV (ст. места 10,11,13,14,15,16) су због протеста и блокаде грађана Брзог Брода у прекиду од августа 2022. године. Очекивања су да пројекат буде завршен у првој половини 2024 године.

- ДВ 110 kV бр. 104 ТС Инђија 2 – ТС Београд 5, опремање специјалним проводником

Завршени су радови на адаптацији и санацији далековода бр. 104/Х са уградњом специјалних проводника. Почетна тачка извођења радова трасе далековода бр. 104 Б/3 је ТС Београд 5 на Бежанијској коси (излазни портал бр.15), а крајња тачка је ТС Крњешевци, за ДВ бр. 104 А/4 почетна тачка је излазни портал ТС Београд 9 (Земун поље), а крајња тачка портал у ТС Нова Пазова, док ДВ бр. 104/8 почиње од крајњег десног портала у ТС Стара Пазова, а крајња тачка је портал у ТС Инђија 2. Укупна дужина трасе далековода на којој је уграђен специјални поводник износи 62,744 km.

- ДВ 2x110 kV Краљево 3 - Нови Пазар 1

Настављени су радови на терену од прошле године. Изведено је 71% темеља стубова, подигнуто око 35% стубова. Очекивања су да ове године остваримо планирану реализацију. Планирани завршетак пројекта до краја 2024. године.

- ДВ 110 kV Ивањица – Гуча

Започето извођење радова 2023 године. Радови се за сада изводе по плану. Очекивани завршетак изградње далековода је у 2024. години.

- ДВ 110 kV Смедерево 3 – ТЕ Костолац А, увођење у ТС Пожаревац 2

Започето извођење радова 2023. године. Завршени су радови на изради темеља, а ускоро креће и подизање стубова. Завршетак радова се очекује до краја 2023. године, али пуштање под напон зависи и од радова Електродистрибуције на изградњи нове ТС Пожаревац који су у току.

- ДВ 110 kV Ада - Кикинда

Настављени су радови на терену који су започети у децембру 2022. године. Изградња темеља је при крају, а ускоро крећу и радови на подизању стубова. Завршетак радова се очекује у 2024. години.

- КБ 110 kV Обреновац – ТЕНТ А СП

Започети су радови на терену у септембру 2023. Током 2023. године очекује се завршетак радова на полагању 110 kV вода, али стављање под напон неће бити пре половине 2024. године због радова на трафостаници који морају да се одраде.

- ДВ 123/2 Аранђеловац -Топола, увођење у ТС Аранђеловац 2

Извођач је уведен у посао, набавка опреме и материјала је у току и до краја новембра биће отпочети и радови на терену. Завршетак пројекта се очекује пре уговореног рока (крај маја 2024.), тј. до марта 2024. године.

- ДВ 110 kV 142/1 Србобран – Бечеј, реконструкција

Током 2022. години демонтирана је и изграђена једна нова деоница далековода у дужини око 5 км и далековод је пуштен у рад. Током 2023. године Извођач је ушао у реконструкцију још две веће деонице које ће завршити у новембру 2023. године. Завршетак свих радова на реконструкцији се очекује у 2024. години.

- ДВ 116/1 Севојно - Косјерић, реконструкција

Спроведена је јавна набавка и склопљен уговор са Извођачем. Током зиме 2023/2024. планира се набавка опреме, а извођење радова креће на пролеће 2024. године. Завршетак пројекта се планира у 2025 години.

4. Најзначајније активности на инвестиционим пројектима високонапонских постројења

- ТС 400/220/110 kV Панчево 2, реконструкција

Током 2023. године завршиће се реконструкција свих поља 110 kV. Започети су радови на реконструкцији и постројења 220 kV, замењене су све попречне везе и сабирнице, интензивно се ради у ДВ пољима Д01 и Д03 (водови су у функцији преко круте везе). У 2024. години се планирају радови на трансформаторима Т1 и Т3, односно завршетак енергетске реконструкције објекта. Током 2024. године планира се уговарање радова на командној згради и саобраћајницама, завршетак тих радова до краја 2025. године.

- ТС 400/110 kV Бор 2 – реконструкција

Завршена је реконструкција свих уговорених поља у РП 110kV током 2023. године. У току су радови у РП 400kV уговорени по новом Уговору ЈН 200 23. Замењене су сабирнице помоћног система. Тренутно се изводе радови на трансформатору Т2, припадајућим пољима Ц06 и Е06 и кабловским каналима. Завршетак радова на Т2 се планира за почетак децембра 2023. године. Током 2024. године планира се уговарање радова на реконструкцији преосталог дела постројења 400 kV, као и на командној згради са саобраћајницама.

- РП 400 kV Ђердап I, реконструкција

Командна зграда је изграђена до кровне плоче. Радионичка израда кровне конструкције је у току. Приземље је омалтерисано и у већем делу је урађан равнајући слој на поду. У току су изолатерски радови на фасади и зидање силикатном фасадном циглом. Фасада приземља је завршена, а степен готовости спрата је 50%. Такође, изграђене су нове релејне кућице на којима се тренутно ради фасада. До краја 2023. године се планира завршетак зграде и релејних кућица. Од половине 2024. године планира се почетак радова на реконструкцији поља 400 kV. У току су активности на обезбеђивању сагласности за напајања сопствене потрошње из ТС 110/10 kV СИП, кабловима 10 kV.

- Уљно газдинство у Србобрану

Радови су у завршној фази. Изграђена је зграда за смештај опреме за обраду уља, спољна када са цистернама, цевне инсталације, саобраћајнице са паркингом, ограде и капија, портирница. Преостају завршни радови на електричним, оптичким и машинским унутрашњим и спољним инсталацијама, ТС 20/0,4kV. Комплетан завршетак свих радова, као и пратећих испитивања и тестирања опреме, са стављањем објекта у пробни рад се очекује у првој половини 2024. године.

- ТС 220/110kV Србобран –реконструкција у ТС 400/220/110 kV

Радови су завршени. Тренутно се спрема преглед објекта од стране МУП и финални технички преглед. Преостаје да ЕДС заврши уговорене обавезе на изградњи ТС 20/0,4 kV и полагање каблова 20 kV за напајање ЕМС сопствене потрошње. Тај део радова се очекује да буде завршен у 2024. години.

- ТС 400/220 kV Обреновац, уградња Т4 220/110 kV

Током 2023. године склопљен је уговор са Извођачем радова над грађевинским радовима. Радови за сада не теку према првобитно усвојеној динамици. Чека се да Извођач убрза радове и створи предуслове да би се Извођач радова на електромонтажним радовима увео у посао, и како би се кренуло са навлачењем трафоа Т4. Највероватније ће тај део радова почетиће у 2024. години.

- ТС ТЕНТ А СП, опремање 110 kV поља

Уговор је потписан са Извођачем радова у октобру 2023. године. Договорено је са Извођачем да се изврши разбијање постојећих темеља и каде трансформатора Т2 како би се створили услови за изградњу носача кабловских глава и увођење кабла 110 kV у поље Е04.

- ТС 220/110 kV Ваљево 3, замена Т1 и Т2

Уговор за набавку два трансформатора за ТС Ваљево 3 је додељен изабраном понуђачу. Испорука се планира током 2024. и 2025. године, а највероватније оба трансформатора биће испоручена до октобра 2024. године. У току је израда тендерске документације за набавку радова за уградњу. Почетак радова планира се до априла/маја 2024. години.

- ТС 400/220/110 kV Ниш 2 – опремање поља 110 kV

Завршена је реконструкција два 110 kV поља због расплета ДВ (Е17 и Е18) и опремање и замена опреме у пољима Е07, Е14;

- ТС 400/220/110kV Краљево 3 – опремање поља 110 kV

Завршене су активности на реконструкцији два поља и опремање два поља у ТС Краљево 3 због изградње двосистемског 110 kV ДВ од ТС Краљево 3 до ТС Нови Пазар 1 са изградњом релејних кућица - прва етапа;

- ТС Београд 3, опремање два поља 110 kV.

Завршене су активности на реконструкцији два поља.

5. Најзначајније активности на капиталним пројектима

Трансбалкански коридор – Фаза 1

Пројекат изградње система за пренос електричне енергије 400 kV напонског нивоа, „Трансбалкански коридор”- фаза 1, представља пројекат од највећег националног и регионалног.

Трансбалкански коридор – фаза 1 састоји се од четири секције, и то:

Секција 1: Двоструки далековод 400 kV интерконтинентална Србија- Румунија, завршена је 2017.

Секција 2: Изградња далековода 400 kV ТС Крагујевац 2 – ТС Краљево 3, завршена 2022. Успешно је завршена инспекција изведених радова од стране представника KfW банке.

Секција 3: Изградња двосистемског далековода 2x400 kV ТС Обреновац – ТС Бајина Башта са подизањем напонског нивоа у ТС Бајина Башта на 400 kV.

Финансирање пројекта:

Крајем 2020. потписан је Споразум о зајму са KfW у износу од 40 милиона евра, као и Уговор о додели бесповратних средстава 12,8 милиона евра. Због повећања тржишне цене рада, материјала и опреме, као и разраде техничких решења, установљен је пораст вредности пројекта III секције за оквирно 50%. Нова вредност пројекта је 89,68 милиона евра. Током 2022. године, у оквиру седме рунде позива WBIF, аплицирано је за додатни инвестициони грант у износу од 6,23 милиона евра и додатног зајма од 24,5 милиона евра, али смо преусмерени на поступак Written Procedure. Поднета је најновија ажурирана ГАФ апликација по последњим инструкцијама WBIF. У наредном периоду очекује се одобравање додатних средстава гранта и зајма.

Припремна фаза пројектовања:

ДВ 400 kV Обреновац - Бајина Башта – Добијена је грађевинска дозвола 14.06.2022. год. Завршена је и усвојена комплетна пројектно-техничка документација. Добијено је позитивно решење на Студију о процени утицаја на животну средину.

Доградња ТС Бајина Башта са приступним путем – Завршена је и усвојена комплетна пројектно-техничка документација. Исходоване су грађевинске дозволе за доградњу ТС Бајина Башта 12.04.2021. и за изградњу саобраћајног прикључка приступног пута 05.08.2021. год. Добијено је позитивно решење на Студију о процени утицаја на животну средину. Завршени су имовинско-правни послови за све катастарске парцеле трафостанице и приступног пута.

Фаза припреме за изградњу: Добијена је потврда о пријави радова 28.07.2023. за ТС Бајина Башта, 31.07.2023. за приступни пут и 14.08.2023. за ДВ Бајина Башта – Обреновац. Одобрена је претквалификациона документација за избор извођача радова од стране KfW банке и објављена је 31.07.2023. са роком достављења пријава до краја септембра 2023. године. Пријаве су извршене. Објављен је тендер за претквалификациони поступак. Рок за достављање понуда је октобар 2023. године. Заказано је отварање претквалификационих пријава за Лот 2 (ТС) 05.10. и за Лот 1 (ДВ) 12.10.2023.

Почетак градње се очекује 2024. године, а пуштање у погон 2026. године.

Секција 4: Изградња двосистемског далековода 2x400 kV ТС Бајина Башта – државна граница Црне Горе и државна граница БиХ са опремањем једног система проводника

Финансирање пројекта:

Повећање цена материјала и радова захтева додатна средства, процењена на 12,2 милиона евра, чиме је укупна процењена вредност повећана на 53,2 милиона евра.

Потписани су уговори о зајму (децембар 2022. – износ 30,00 милиона евра), донацији (јануар 2023.- 8,8 милиона евра) и посебан уговор (јануар 2023.), а раније су добијени грантови за израду техничке документације и системских студија у износу од 2,06 милиона евра. Планирано је да ЕМС инвестира 2,4 милиона евра сопствених средстава (решавање имовинско-правних односа и израда урбанистичке документације) и додатних 10.240.000 евра (додатна средства у оквиру новог поступка WBIF апликације - писане процедуре; још нису одобрена).

Припремна фаза пројектовања:

Добијена је грађевинска дозвола у октобру 2022. године. Завршена је и усвојена комплетна пројектно-техничка документација. У фебруару 2023. године започет је и поступак решавања имовинско-правних послова за потребе изградње далековода (стубна места и сеча шуме у коридору). Завршен је претквалификациони поступак за избор консултаната и добијена је сагласност KfW-а на евалуациони извештај. Усаглашена је тендерска документација друге фазе са члановима пројектног тима и прослеђена је Тендер агенту у даљу процедуру. У току је ангажовање фирми – специјализованог консултаната (SC) за спровођење истраживања патица пре изградње, као и усаглашавање Уговора о уступању финансијске помоћи и одговорности са МРЕ.

Пројектовани рок за завршетак предметне секције је 2027. година.

ТС 400/110 kV Београд 50 са расплетом 400 kV и 110 kV водова и ДВ 400 kV ТС Београд 50 – регион јужног Баната.

Пројекат БЕОГРИД 2025. обухвата изградњу следећих објеката:

- ТС 400/110 kV Београд 50;
- Двосистемски 400 kV далековод ТС Београд 50 – ПРП Чибук 1 са опремањем 400 kV поља у ПРП Чибук 1;
- Једносистемски 400 kV далеководи за увођење ДВ бр. 450 (РП Младост – ТС Нови Сад 3) у ТС Београд 50;
- Два двосистемска 110 kV далековода за увођење ДВ бр. 104/8 (ТС Стара Пазова – ТС Инђија 2) у ТС Београд 50;
- Два двосистемска 110 kV далековода за увођење ДВ бр. 1178 АБ (ТС Београд 5 – ТС Београд 9) у ТС Београд 50;
- Двосистемски кабл 110 kV ТС Београд 50 – ТС Београд 49 (Аеродром).

У складу са чланом 15а Закона о енергетици, БЕОГРИД 2025. је дефинисан од стране Владе РС као пројекат од посебног значаја за Републику Србију (Закључак Владе бр. 05 Број: 312-10334/2021-1 од 02.12.2022. године).

У оквиру WBIF-IPF7, донација бр. WB21-SRB-ENE-01 – „Serbia, North CSE corridor, new 400/110 kV Belgrade West Substation and 400kV OHL Serbia-Romania: Pre-Feasibility Study including Conceptual Design and Preliminary ESIA“ израђена је претходна студија изводљивости и прелиминарна

документација заштите животне средине, а у оквиру пројекта WB25-SRB-ENE-01 „Feasibility Study and ESIA for new 400/110 kV substation Belgrade West, 400kV OHL substation Belgrade West – switching station Čibuk 1, and 400 kV OHL Serbia – Romania“ израђена је студија изводљивости која је обухватила дефинисање техничких решења, коридора далековода и локације ове ТС 400/110 kV Београд 50. Даље су планом инвестиција ЕМС АД предвиђена средства из буџета Републике Србије и уговорена је израда техничке и урбанистичке документације (Идејна решења, Урбанистички пројекти, Студије оправданости са идејним пројектом, документација заштите животне средине по локалним законима, пројекти за грађевинску дозволу и припадајућих елаборати).

До сада израђеном техничком документацијом за све компоненте пројекта, осим пројекта под редним бројем 6, дефинисана су техничка решења, опредељени су просторни коридори и локација нове ТС 400/110 kV Београд 50. Урађене су геодетске подлоге, идејна решења, урбанистички пројекти, геотехнички елаборати.

На Комисији за стручну контролу Урбанистичког пројекта за ТС Београд 50, одржаној 04.10.2022. год., није усвојен урбанистички пројекат са образложењем да Урбанистички пројекат није у потпуности урађен у складу са законском регулативом и да планским документом није дефинисана предметна намена на локацији, нити израда Урбанистичког пројекта. Упућени смо на израду Просторног плана подручја посебне намене, у припреми је иницијатива за израду ППППН.

Поднета је иницијатива за израду ППППН надлежном министарству 24.01.2023. ЕМС је доставио МГСИ мишљење на одлуку о изради стратешке процене утицаја на животну средину и одлуке о изради ППППН. Завршена је израда геодетских подлога и елабората избора идејне трасе за двосистемски кабл 110 kV ТС Београд 50 – ТС Београд 49. Завршено је усаглашавање трасе ДВ 400 kV ТС Београд 50 – ПРП Чибук у зони војног комплекса Стари Бановци. На седници Владе РС дана 06.07.2023. донета је Одлука о изради ППППН за пројекат Београд2025. У току је у МГСИ процедура склапања Уговора са будућим обрађивачем плана.

Испоручен је ИДР за кабл 2x110 kV ТС Београд 49 - ТС Београд 50, као и измена ИДР за ДВ Београд 50 – Чибук због измене трасе у зони војног комплекса Стари Бановци. Завршен је рани јавни увид ППППН-а. Иновирано је ИДР за други вод 400 kV од стране ЕЛЕМ&ЕЛГО. Поднети су захтеви за ЛУ за све објекте сем кабла, отклоњене су примедбе МГСИ и поднети су нови захтеви. Пристигла је једна понуда за енергетске трансформаторе за ТС Београд 50, отворена је 29.09.2023, у току је евалуација.

Панонски коридор

Ово је пројекат од посебног значаја за Републику Србију и у 2023. години се очекује доношење одговарајућег закључка Владе РС, техничког решења, као и иницирање израде урбанистичко-планске документације.

Пројекат је ушао у План инвестиција у преносни систем 2023-2025. на основу Меморандума о сарадњи између Мађарске и Србије из 2022. године. Завршена је билатерална студија интерконеције између МАВИР и ЕМС АД.

ЕМС АД је доставио нацрт Закључка Владе РС за овај пројекат ка надлежним министарствима.

Иницирана је измена Плана јавних набавки набавком за израду ППППН и набавком израде припремне техничке документације за израду просторног плана.

ДВ 2x400 kV ТС Јагодина 4 – ТС Пожаревац

Пројекат је ушао у План инвестиција у преносни систем 2023-2025. Усвојене су прве фазе пројектних задатака. У току је аплицирање за обезбеђење донације за техничку помоћ кроз Инвестициони оквир за Западни Балкан – Western Balkan Investment Framework (WBIF) за потребе израде студије изводљивости и генералног пројекта.

ЕМС АД је аплицирао за добијање WBIF гранта у износу од 1,8 милиона евра за студију изводљивости са студијом утицаја на животну средину за овај пројекат. Добијене су примедбе WBIF на GAF апликације и у току је усаглашавање истих. Тражено је да се апликација сведе на техничку помоћ само за Претходну студију изводљивости за цео пројекат. Апликација је поново измењена и износ тражене донације коначно редукован на 700.000 евра (укључујући и накнаду банке). Тренутно се чекају коментари на редуковану апликацију.

У циљу максималног убрзања реализације пројекта, ЕМС АД планира да за прву секцију пројекта из сопствених средстава током 2023. године покрене и финансира израду припреме техничке документације за израду планске документације (Елаборати избора идејне трасе и локације, потребне подлоге за израду планске документације и идејна решења).

Централно-балкански коридор

ЕМС АД је средином јануара 2023. године добио званичну подршку KfW банке за апликације за грантове за техничку помоћ (енг. Technical Assistance – ТА). Ове апликације су послате у оквиру 29. позива за овај вид грантова, расписаног од стране Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIF). Достављене су две апликације, при чему се основне карактеристике сваке од њих могу видети у наставку:

- 1) Апликација 1 – Техничка помоћ се односи на Студију изводљивости за прву фазу групе пројеката под називом Централно-балкански коридор, то јест, за далековод 2x400 kV између ТС Јагодина 4 и будућег РП Пожаревац 3, уз изградњу овог постројења. Тражени износ је 1.040.000 евра.
- 2) Апликација 2 – Техничка помоћ се односи на Претходну студију изводљивости за другу фазу групе пројеката под називом Централно-балкански коридор, то јест, за следеће секције:

I. Нови интерконективни далековод између Србије и Бугарске;

II. ДВ 400 kV ТС Ниш 2 – ТС Крушевац 1 (уз подизање ове ТС на 400 kV) – ТС Краљево 3;

III. ДВ 2x400 kV ТС Краљево 3 – РП Пожега (ново постројење) – Вардиште.

Код локације Вардиште, овај коридор ће се повезати са већ описаним Трансбалканским коридором за пренос електричне енергије. Тражени износ је 1.352.000 евра.

У току маја 2023. године, добијени су коментари од стране WBIF, где је тражено да се апликације обједине. Апликације су обједињене са смањеним укупним траженим износом донације од 1.872.000 евра.

Након подношења, одржан је састанак париске групе WBIF, где је тражено да се апликација сведе на техничку помоћ само за претходну студију изводљивости за цео пројекат. Апликација је поново измењена и износ тражене донације редукован на 700.000 евра. Апликација је одобрена.

6. Унапређење софтверског решења ДАМАС

У току 2023. године унапређена је платформа за алокације капацитета – ДАМАС. Од унапређења издваја се надоградња система за UIOSI процес и надоградња за доступност ДАМАС

система на већини модерних интернет прегледача. UIOSI процес EMC АД спроводи на граници са Босном и Херцеговином и Црном Гором од 2023. године. Након читавања неопходних фајлова за прорачун, у систем као излаз добија се прорачуната накнада за неноминовани капацитет на дугорочним аукцијама за сваког учесника на тржишту понаособ. Такође, добија се и сумарни фајл који се шаље НОСБИХ-у и ЦГЕС-у и на основу кога EMC АД прима фактуре од поменутих оператора суседних преносних система. Имплементацијом датог процеса у ДАМАС систем извршена је аутоматизација а самим тим скраћено је време неопходно за прорачун и слање фајлова учесницима на тржишту.

Унапређењем система ДАМАС је постао доступан на модерним веб прегледачима. Тиме се отвара могућност коришћења система на поузданим веб прегледачима и након престанка подршке Internet Explorer прегледачу од стране Microsofta. Предуслов за пуно коришћење ове надоградње је прелазак EMC АД на нови систем двофакторске аутентификације компатибилан са датим веб прегледачима.

7. Софтверско решење за гаранције порекла

Реализован је процес миграције система за издавање гаранција порекла са старог sto.grexel на нови систем G-REX. Имплементацијом новог система корисницима је олакшан рад и преглед података у систему. Такође, овај систем подржава унапређење процеса издавања гаранција порекла у складу са будућим уредбама и регулативама. G-REX систем омогућава и повезивање са новом v80 message scheme AIB HUB-а преко које је омогућен трансфер гаранција порекла из Републике Србије у остале земље чланице AIB-а. На овај начин EMC АД је конкурентан са европским телима за издавање гаранција порекла и прати највише европске стандарде.

8. Уградња мерила квалитета

Започета је реализација Пројекта системског мерења квалитета електричне енергије на нивоу преносне мреже у Републици Србији. Прва фаза реализације пројекта обухвата инсталацију софтвера за читавање и обраду података са мерила квалитета, као и уградњу на најспецифичнијим местима у преносном систему, улази из интерконеције, улази из производње и излази ка специфичним корисницима преносног система. Системским мерењем квалитета електричне енергије моћи ћемо да успоставимо плански ниво квалитета електричне енергије према свим интернационалним стандардима и Европским регулативама у погледу квалитета електричне енергије.

Прве резултате о квалитету електричне енергије у преносној мрежи очекујемо у трећем кварталу следеће године. На основу тих вредности моћи ћемо да дамо препоруке како КПС тако и интерно у нашој компанији, шта треба радити да испунимо вредности прописане интернационалним стандардима.

Пројекат уградње мерила квалитета биће настављен у наредне три године.

9. Унапређење софтверског решења ММС

Успостављена је пријава дневних планова рада учесника на тржишту преко web service апликације, што представља додатну могућност за балансно одговорне стране. Овај тип размене података је имплементиран и са неким суседним операторима преносних система (МЕПСО, НОС

БИХ), као и са Верификационом платформом. Унапређење представља бржу, сигурнију и безбеднију размену комерцијално осетљивих података, што свакако унапређује пословање компаније.

10. Дигитализација и аутоматизација израде месечног извештаја о протоцима електричне енергије у преносном систему

Током 2023. године су спроведене активности ради омогућавања аутоматске израде редовног месечног енергетског извештаја о протоцима електричне енергије на преносном систему, који су се пре тога сачињавали путем Excel-а и слали заинтересованим корисницима путем интерне поште. Почев од априла 2023. године, овај извештај се аутоматски сачињава на основу импортованих података из SRAAMD система и приказује на платформи EnergyFlux, где га могу погледати и преузети сви корисници из EMC АД.

11. Експортовање енергетских података из SRAAMD система у SAP BI систем ради брже израде излазних извештаја и анализа

Током 2023. године је извршено повезивање SRAAMD и SAP BI система које је омогућило да се сви прикупљени мерни подаци са бројила електричне енергије као и израчунати обрачунски подаци о електричној енергији на местима примопредаје електричне енергије са преносног система континуирано преносе у SAP BI систем. Овим путем се добио знатно моћнији алат за брже проналажење и филтрирање неопходних историјских енергетских података за потребе разних ad-hoc извештаја и анализа, како за потребе EMC АД, тако и за потребе екстерних корисника и надлежних институција.

12. Спроведене активности у оперативном планирању рада

Током вишегодишњег рада у оквиру „ENTSO-E CGM Program“, у EMC АД успостављени су нови стандарди у оперативном планирању рада. У 2023. години усвојен је нови „boundary“ фајл са прецизно дефинисаним интерконективним далеководима Србије и подешен је RSL (Rule Set Libery) на најновију верзију. То је омогућило валидацију модела у CGMES формату. EMC АД је након тога започео активно учешће у ENTSO-E ИОП тестирању. Такође, EMC АД је успоставио процесе израде модела у складу са ENTSO-E регулативом и редовно поставља DACF, IDCF, D2CF моделе на OPDM платформу, врши валидацију на QAS порталу и на тај начин доприноси изради јединственог европског модела за различите временске хоризонте.

У октобру је имплементирана нова инсталација ТНА софтвера која подржава све дневне послове на моделу према новим стандардима. EMC АД је набавио софтвер који може да подржи нове начин прорачуна преносних капацитета са могућностима да испуни правило „70% или MACZT критеријум“. Прогноза из обновљивих извора електричне енергије успешно се спроводи кроз услугу од реномиране шведске компаније Витек и кроз софтверски пакет WIND-FOR, данске компанијом ЕНФОР, са којом је потписан једногодишњи уговор како би прогноза производње ветроелектрана могла несметано да функционише (обезбеђење метеоролошких параметара). Редовно се прати рад софтвера за прогнозу производње из ветроелектрана и квалитет услуге прогнозе из обновљивих извора и на основу истих израђују KPI-јеви. Такође, одржани су прелиминарни разговори са ОДС-ом у циљу успостављања редовне комуникације, а са циљем моделовања производње која се налази на дистрибутивном нивоу. Урађена је и припрема за моделовање нове ветроелектране Кривача.

Урађена је прва верзија протокола за тестирање техничких способности објеката корисника преносног система да пружају помоћне услуге: примарне, секундарне и терцијарне регулације учестаности. Према новим Правилима о раду преносног система, чије усвајање је у току, потребно је да постоји протокол по коме ће се утврдити способност корисника система да пружају поједине помоћне услуге, што је предуслов за склапање уговора о помоћним услугама.

13. Реализација пројекта Нови електронски диспечерски дневник у НДЦ (ЕДД НДЦ)

Током 2023. имплементиран је нови електронски диспечерски дневник НДЦ од стране „SynSoft“. Ова апликација је софтвер базиран на вебу и служи НДЦ ЕМС АД за управљање евидентирањем догађаја у електроенергетском и преносном систему.

Апликација пружа могућност аутоматизације рутинског рада на одржавању дневника догађаја и поједностављења оперативног вођења евиденције и анализе.

Нови диспечерски дневник НДЦ омогућава праћење и управљање као и објављивање података у реалном времену о разним догађајима као што су промене стања електроенергетског система, прекиди и кварови опреме, промена топологије мреже, проблематика расположивости генератора и остале диспечерске налоге свих врста итд.

У перспективи, Диспечерски дневник требао би аутоматизовати целокупни пословни процес евидентирања догађаја електроенергетског система укључујући активности Националног диспечерског центра (НДЦ) и регионалних диспечерских центара (РДЦ), као и сектора ПИУК и ПАП. Апликација би требала бити централизована и пропагирана на различитим нивоима од НДЦ-а до свих РДЦ-ова, с различитим правима допуштења, видљивости и контроле које администратор софтвера може мењати и прилагођавати.

Нови систем осигурава поуздано чување и заштиту информација о догађајима и омогућава брз приступ у складу с правима приступа различитих корисника. Аутоматизација посла оператерима омогућена је кроз интеграцију са SCADA системом и другим системима.

14. Даљинско управљање елементима ЕЕС

Почетком 2023. године у систем даљинског командовања је уведена ТС Суботица 3, чиме је завршен Пројекат даљинског управљања који је започет 2017. године пилот пројектом на ТС Јагодина 4. Пилот пројектом је дефинисан концепт даљинског управљања са даљинским командовањем прекидачима и растављачима из надлежног РДЦ уз примену видео и термалног надзора приликом манипулација растављачима који је током реализације пројекта имплементиран и на осталим ТС/РП/ПРП.

ЕМС АД је 2017. године, на почетку пројекта, имао укупно 38 објеката, од којих су 4 већ била у систему ДУ са даљинским командовањем прекидачима. Током реализације пројекта у систем даљинског управљања уведено је укупно 32 објекта, од чега је 9 нових објеката који су пуштањем у погон одмах и увођени у систем ДУ. У току 2023. године кроз редовне процесе у систем даљинског управљања уведена су још 2 објекта: ПРП Бор 5 и ПРП Кривача. Крајем 2023. године ЕМС АД има укупно 49 објеката, са тенденцијом значајног повећања услед велике експанзије електроенергетског система.

Имплементацијом даљинског управљања оптимизован је рад дежурног особља и омогућено је да нови објекти са становишта експлоатације буду прикључени на адекватан начин. С обзиром да се наредних година очекује даља електроенергетског система и прикључење великог броја нових објеката, успешним завршетком пројекта створени су услови да ЕМС АД на ефикасан и оптималан начин одговори на наредне изазове.

Већ 2027. године се очекује да укупан број ТС/РП/ПРП буде 85 и да сви објекти буду у систему даљинског командовања. Очекивани број руковалаца који ће 2027. године радити на ТС/РП/ПРП је 255, а поређења ради, без имплементације даљинског командовања број запослених руковалаца би био 510.

Осим огромних финансијских уштеда које су остварене и тек ће се остварити, још важније је напоменути да у условима који владају на тржишту радне снаге не би било могуће пронаћи, а затим и обучити огроман број руковалаца за рад на ТС/РП/ПРП.

15. Озакоњење енергетских објеката ЕМС АД

За потребе обезбеђења документоване легитимности објеката ЕМС АД у експлоатацији, укључујући и упис права својине, 2020. године је формиран посебан пројектни тим који је спровео интензивне активности на идентификацији процеса озакоњења, изради техничке документације, прибављања неопходних мишљења и сагласности, што је резултирало тиме да се сада највећи број објеката налази у финалној фази процеса озакоњења. У 2021. години је утврђена потреба за проширењем задатка тима на накнадно исходавање недостајућих употребних дозвола и упис далековода у катастар водова. Закључно са 2022. годином, у катастар водова уписано је око 7.000 километара далековода, надлежном министарству је предата документација за озакоњење за 40 објеката, а за 20 објеката је у току поступак накнадног исходавања употребних дозвола. Закључно са 2023. годином, у катастар водова уписано је око 7.500 километара далековода. На основу предате документације за озакоњење за 20 објеката процес озакоњења прошао је прву фазу, тј. добијена је сагласност на поднети геодетски елаборат од стране РГЗ-а и наставља се даљи поступак озакоњења, односно добијања сагласности од имаоца јавних овлашћења. Очекују се измене Закона о озакоњењу и других релевантних прописа како би се превазишла проблематика добијања Акта о утицају на животну средину за далеководне грађене пре доношења било каквих прописа који се односе на ову проблематику. У циљу ефикаснијег поступања за објекте који су предвиђени за накнадно исходавање употребних дозвола задужен је посебан тим, одређени су приоритети и спроводе се убрзане активности на обезбеђењу неопходне документације.

16. Имплементација ГИС система

Надоградња ИНОВА ГИС платформе обезбеђује још ефикаснију подршку управљању, одржавању, планирању, пројектовању и даљем развоју ЕЕС-а. Такође омогућава и ажурирање и унос просторних података техничке документације кроз посебно креиране екране са графичким приказом опреме. Корист од имплементације и коришћења ЕМС ГИС, између осталог, огледа се и у интеграцији са другим информационим системима (SAP, IPS, SCALAR, ТИС) чиме се омогућава бољи приступ информацијама и ефикасније управљање процесима, како у техничком, тако и пословном делу Друштва; интеграцији са екстерним информационим системима и размени података са њима

(Републички геодетски завод - РГЗ); преузимању података и подлога од екстерних сервиса (бесплатни сателитски снимци, катастарске парцеле, путна мрежа, метеоролошке прогнозе, апликација за праћење грмљавинске активности ...); једноставном приступу и коришћењу независно од локације, радног места и обучености (стручне спреме); праћењу утицаја ЕЕС на животну средину; знатно смањење у рада са папирном графичком документацијом.

Имплементација модула за евиденцију нелегалних објеката обезбедиће обједињавање информација о нелегалној градњи у заштитном појасу на једном месту уз визуелни приказ. Објекти се на мапи приказују у облику полигона чија боја зависи од категорије објекта. Поред категорије објекта евидентирају се извештаји у форми документације, катастарска општина, подаци о власнику, адреси и намени објекта, као и листа угрожених распона/далековода нелегалним објектом. Током 2023. године радило се на ажурирању података о нелегалној градњи у заштитном појасу у оквиру ИНОВА ГИС платформе и даљем развоју процеса повезивањем ИНОВА ГИС и ДМС система.

17. Промена концепта одржавања ВНВ водова

Током 2021. године формиран је пројектни тим са задатаком да се реализује пројекат на нивоу ЕМС-а у циљу промене концепта одржавања високонапонских водова на основу стварног стања елемената високонапонских водова по угледу на пилот пројекат из 2020. године. Применом новог концепта планирано је равномерније ангажовање запослених ЕМС АД, повећање обима радова на отклањању недостатака и смањење трајања искључења високонапонских водова, а самим тим и повећање поузданости електроенергетског система. Током 2022. године измењена је техничка регулатива ЕМС АД и ушло се у примену новог концепта одржавања ВН водова на нивоу ЕМС АД. Планови за 2023. годину су израђени према измењеној техничкој регулативи и реализују се према датој динамици.

18. Програм дигитализације високонапонских постројења

Велика транзиција енергетског сектора у Европи има неминован утицај на Србију. ЕМС АД не одређује енергетску политику земље, али мора бити спреман да одговори на изазове који долазе. Очекује се повећање тренда капацитета из обновљивих извора, посебно соларне и ветроенергије, пре свега због пада трошкова технологија. Интеграција обновљивих извора електричне енергије, од којих су већина интермитентни, захтева значајно повећану флексибилност преносног система како би се у сваком тренутку обезбедио сигуран и поуздан пренос електричне енергије.

Дигитализација трансформаторских станица омогућава добијање много више информација у реалном времену које се могу искористити како са становишта ефикаснијег коришћења и управљања електроенергетском опремом, тако и са становишта повећања ефикасности управљања електроенергетским системом.

Програм дигитализације је започет 2020. године у сарадњи са RTE International и AFD. У 2021. години су завршене следеће студије изводљивости: Дигитализација РП Панчево 1, Мапа пута дигитализације преносног система ЕМС АД и Дигитализација преносног система са регионалним приступом.

Крајем 2021. године покренути су нови пројекти у склопу програма дигитализације од којих су најважнији:

- Реконструкција РП Панчево 1 коришћењем дигиталних технологија (очекивани завршетак 2025. године). Финансирање овог пројекта се очекује из кредита за који је обезбеђена државна гаранција – 10 милиона евра
- Израда концептуалног дизајна Асет контролног центра 24/7 који ће представљати основу за будући SMART GRID (очекивани завршетак средином 2023. године).
- Студија изводљивости за реконструкцију ТС Београд 17 коришћењем дигиталних технологија (очекивани завршетак средином 2023. године).

У току 2023. године завршени су пројекти Израде концептуалног дизајна Асет контролног центра 24/7 и Студије изводљивости за реконструкцију ТС Београд 17 коришћењем дигиталних технологија. Завршена је и техничка спецификација за пројекат Реконструкција РП Панчево 1 коришћењем дигиталних технологија, па се у наредној години очекује наставак активности на реализацији овог пројекта.

19. Интегрисано управљање ризицима

ЕМС АД је почетком 2022. године усвојио Стратегију управљања ризицима чиме су се створили услови за примену интегрисаног управљања ризицима у складу са савременим стандардима.

Успешно управљање ризицима подржава и обезбеђује даље јачање структуре управљања, како у процесу планирања и постављања кључних пословних циљева, тако и у процесу доношења одлука и њихове оперативне реализације.

Имплементација интегрисаног приступа управљању ризицима заснива се на усклађивању улога и надлежности различитих функција и органа које се баве унапређењем контролног окружења, надзора над ризицима, оперативног управљања и извештавања о ризицима, у коју сврху је креирана Процедура за интегрисано управљање ризицима ЕМС АД са пратећим алатима.

Идентификовани су и ризици који имају директан утицај на остварење стратешких циљева и мисије ЕМС АД и формиран је Регистар стратешких ризика. Комисија за стратегију и управљање ризицима редовно прати, анализира и ажурира Регистар стратешких ризика и о томе извештава Одбор директора ЕМС АД.

20. Унапређења у области заштите животне средине

Током 2023. године, у области заштите животне средине поред редовних активности на праћењу и контроли параметара животне средине издвајамо активности у вези са реализацијом Студије процене утицаја и мониторинга буке услед корона ефекта на надземним високонапонским водовима ЕМС АД. После интерне техничке контроле и усвајања Студије, очекује се пуна примена на пројектима ЕМС-а, са имплементацијом прорачуна и предикцијом нивоа буке у техничкој документацији за изградњу објекта што ће изузетно унапредити однос према заштити животне средине.

21. Унапређења у области заштите од пожара

Активни развојни приступ превенцији, унапређењу и заштити од пожара током 2023. године огледао се у реализацији пројекта извођења аутоматских система за дојаву пожара на РП Дрмно, ТС Пожега, ПО Ваљево, извођењу савремене адресабилне инсталације паник расвете у пословном

објекту у Кнеза Милоша, реализацији пројеката за извођење система за дојаву пожара у објектима у којима није постојао систем за дојаву пожара као и у објектима где су стари конвенционални системи (РП Младост, ТС Чачак 3, ПО Краљице Наталије, Магацин у Реснику, ТС Сомбор 3) и реализацији пројеката саобраћајне сигнализације на објектима ПО Ваљево, ПО Војводе Степе, ПО Нови Сад, ТС Бистрица, ПРП Панчево, ТС Бор 2 и ТС Обреновац.

Интензивно се спроводи и унапређује сарадња са министарством унутрашњих послова на одржавању противпожарних вежби и вежби евакуације на свим објектима ЕМС АД. У току 2023. године противпожарне вежбе су одржане на РП Ђердап 1, ТС Пожега и ТС Бајина Башта.

22. Надоградња телекомуникационог транспортног система

У другом кварталу 2022. потписан је уговор за реализацију пројекта надоградње телекомуникационог транспортног система. Разлог надоградње телекомуникационог система је увођење већих брзина преноса података уз већу поузданост, скалабилност и напредне функционалности за контролу квалитета преноса података. Планиране су следеће активности: анализа стања уз обилазак локација, израда пројекта за имплементацију DWDM и MPLS система, имплементација DWDM и MPLS система и обука корисника. DWDM опрема ће бити искоришћена за надоградњу постојећег DWDM система, док ће MPLS опрема заменити постојећу SDH опрему за коју у наредном периоду истиче произвођачка подршка. У току 2022. је реализована припремна фаза пројекта са обиласком локација и израдом извештаја о тренутном стању и започета је фаза пројектовања за имплементацију DWDM и MPLS система. Крајем 2022. је завршена израда пројектно-техничке документације за DWDM систем. У току 2023. је извршена надоградња опреме DWDM система на 19 локација. Потом је спроведено интеграцијско тестирање и пуштање у рад DWDM система, што је био предуслов за MPLS систем. Упоредно са надоградњом DWDM система рађена је и пројектно-техничка документација за MPLS систем. Након тога је, за потребе тестног MPLS окружења, извршена инсталација дела MPLS опреме на 8 локација и успешно су завршени предвиђени тестови. Завршена је и израда пројекта изведеног објекта за DWDM систем. Планирано је да се у 2023. години изврши доекипирање опреме на локацијама из тестног MPLS окружења. У 2024. години је планирано да се изврши инсталација MPLS опреме на преосталих 11 локација и инсталација опреме за безбедност MPLS система (firewall и AAA). Затим је планирано спровођење интеграцијских тестова MPLS система и пуштање у рад. Планиране завршне активности су спровођење обука за MPLS систем и израда пројекта изведеног објекта.

23. Унапређење ИКТ безбедности - Праћење активности корисника са администраторским правима

У току 2023. је реализован пројекат имплементације система за праћење активности корисника са администраторским правима увођењем система PAM (Privileged Access Management). Увођењем предметног система су се стекли услови за грануларнију контролу активности корисника информационог система уз могућност снимања комплетних сесија. Тиме је постигнута могућност накнадне контроле у смислу извештавања о евентуалним инцидентима у домену ИКТ безбедности. Као додатни бенефит по запослене у ЕМС АД, омогућен је увид у начин решавања инцидента и захтева за променама од стране спољашњих сарадника, што се може окарактерисати као одређени вид обуке и послужити за унапређење знања запослених у ЕМС АД. Вредност система није ограничена само на снимање корисничких сесија, већ се огледа и у дефинисању дозвољених радњи

од стране корисника на начин да се забране акције које потенцијално могу угрозити безбедност ИКТ система у ЕМС АД.

24. Надоградња storage и backup инфраструктуре

У току 2023. је надограђена storage и backup инфраструктура тако што су проширени капацитети за складиштење пословних података и капацитети за смештање резервних копија пословних података.

У продукциони рад је пуштен storage систем најновије генерације који својом великом брзином рада и капацитетом задовољава тренутне, као и потребе планираних пројеката у ЕМС АД. Предметна инфраструктура је ослонац за све пословне процесе у ЕМС АД, тако да се кроз ову надоградњу унапређују и пословни процеси.

Кључни бенефит надоградње backup инфраструктуре је увођење резервних копија пословних података на 2 локације, чиме је елиминисан ризик од губитка резервних копија у случају физичких оштећења ИКТ опреме на главној локацији. Такође су на располагање стављени додатни капацитети чиме је омогућено да се копије битних података чувају у току дужег временског периода.

25. Унапређење ИКТ безбедности SCADA система у трафостаницама

У току 2023. је покренута активност унапређења ИКТ безбедности SCADA система у трафостаницама. Основни бенефит је увид у комплетан ток комуникација у управљачким системима уз аутоматску детекцију злонамерних активности. Напредне функционалности, осим стандардне заштите за рачунаре и сервере, спречавају ИКТ нападе усмерене ка управљачким/ индустријским уређајима. Додатно се постиже униформност система за ИКТ безбедност на SCADA системима различитих произвођача у локалним системима управљања. Пројектом је предвиђено успостављање напредног безбедносног система на 34 локације у Републици Србији. На почетку пројекта је реализована анализа комплетног окружења и креиран је динамички план активности који подразумева 4 подфазе. Све 34 локације су распоређене у 4 подфазе, а закључно са октобром 2023. реализована је 1. подфаза која је покрила успостављање система заштите на 6 трафостаница у ЕМС АД.

26. Континуирано унапређење Комерцијалних послова

У оквиру процеса из надлежности Комерцијалних послова 2023. годину обележило је континуирано унапређење пословних активности, уређивање процеса у области магацинског пословања доношењем интерних аката, као и интензивна едукација у области јавних набавки.

Благовременим едукацијама и анализом пословних активности у области јавних набавки извршена је припрема у циљу усклађивања пословних процеса са Законом о изменама и допунама Закона о јавним набавкама који се примењује од 01.01.2024. године.

Процес набавки је, као и претходне године, унапређен и кроз интерне обуке које су организоване за запослене. Обукама се указује на значај и најсврсисходнија решења у вези са специфичностима конкретних предмета набавки, а у циљу минимизирања потенцијалних проблема, са посебним акцентом на услове прописане Законом о јавним набавкама, уз осврт на практичне проблеме и решења. Одржане обуке из области јавних набавки обухватиле су све теме од значаја за законито и

ефикасно спровођење јавних набавки у ЕМС АД: планирање јавне набавке, покретање поступка набавке (израда захтева за набавку), израда и усаглашавање конкурсне документације, извршење уговора о јавној набавци. Обуке су биле превасходно намењене лицима која планирају и покрећу набавке, односно лицима која оперативно прате реализацију уговора у ЕМС АД, али су у истима узели учешће и запослени у Комерцијалним пословима, али и у друга заинтересована лица.

27. Унапређење магацинског пословања

Такође, уређен је процес магацинског пословања у Акционарском друштву „Електромрежа Србије“ Београд, односно организација магацинског простора, начин складиштења робе у магацинима, начин пријема и издавања робе, као и одговорност лица и организационих јединица, које обављају послове у вези са магацинским пословањем доношењем Правилника о организацији магацинског пословања.

28. Сертификација система менаџмента

Успешном реализацијом ресертификационе провере интегрисаног система менаџмента квалитетом, заштитом животне средине и безбедношћу и здрављем на раду, без утврђених неусаглашености, продужено је важење сертификата о усклађености система са захтевима релевантних међународних стандарда (ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001). Овиме је започео четврти трогодишњи сертификациони циклус у којем ЕМС АД наставља да од 2013. године успешно примењује и стално унапређује свој систем менаџмента.

У складу са развојним циљевима ЕМС АД у области дигиталне трансформације, Самостални сектор за квалитет и моделовање пословних процеса наставио је активности на ажурирању и даљем развоју спецификације пословних процеса у БПМН2.0 стандарду (Business Process Model and Notation, ver.2.0) што чини основу за даљи развој архитектуре Друштва и аутоматизацију пословних процеса уз ефикасније коришћење ИТ ресурса

29. Унапређења у области интерне ревизије

Задатак интерне ревизије је идентификација слабости кључних контрола и ризика, и пре свега, сагледавање потенцијала за унапређење процеса, управљања ризицима и унапређења корпоративног управљања, како би пословни циљеви компаније били остварени. Самим тим, остварује се основи циљ – додавање вредности компанији.

Према подацима, са пресеком на дан 30.09.2023. године, проценат реализације препорука интерне ревизије у ЕМС АД, у односу на број доспелих препорука за период 2020-2023. износио је 81% што се, према ревизорској пракси, сматра високим степеном реализације. Посебно треба нагласити да нема одбијених и нереализованих препорука, односно да су све остале у поступку реализације. Реализацијом препорука значајно се утиче на унапређење пословања ЕМС АД.

ЕМС АД је члан европске Асоцијације тела за издавање гаранција порекла (AIB). AIB је у 2023. години укључио ЕМС АД као део ревизорског тима у периодичној ревизији гаранција порекла коју спроводи за своје чланове. Представник ЕМС АД у ревизорском тиму AIB је био интерни ревизор из Самосталног сектора за интерну ревизију.

Реализацијом ревизија планираних за 2023. годину остварен је значајни допринос интерне ревизије унапређењу пословних процеса, од чега се као кључно може издвојити:

- ревизија информационе безбедности: допринело је бољем утврђивању организације послова као и одговорности запослених у циљу успостављања што боље информационе безбедности;
- ревизијом управљања финансијским средствима и ликвидношћу указало се, између осталог, на потребу редовног ажурирања документа „Дугорочни и средњорочни планови пословне стратегије и развоја Акционарског друштва „Електроурежа Србије“ Београд;
- ревизијом администрације система гаранција потврђено је да овај систем функционише у складу са домаћим и међународним прописима који се односе на обновљиве изворе енергије;
- саветодавним ревизијама у зависним привредним друштвима, ПД Електроисток Пројектни Биро и ПД Електроисток Изградња, помогло се овим друштвима да унапреде успостављени систем ФУК.
- Примењујући у свом раду најбољу домаћу и међународну професионалну праксу, интерна ревизија ЕМС АД доприноси јачању и унапређењу система финансијског управљања и контроле, управљања ризицима, као и укупном процесу развоја и унапређења корпоративног управљања у Друштву.

2.7 Спроведене активности у области корпоративног управљања у 2023. години

ЕМС АД је почетком 2022. године усвојио Стратегију управљања ризицима чиме су се створили услови за примену интегрисаног управљања ризицима у складу са савременим стандардима. Успешно управљање ризицима подржава и обезбеђује даље јачање структуре управљања, како у процесу планирања и постављања кључних пословних циљева, тако и у процесу доношења одлука и њихове оперативне реализације. Имплементација интегрисаног приступа управљању ризицима заснива се на усклађивању улога и надлежности различитих функција и органа које се баве унапређењем контролног окружења, надзора над ризицима, оперативног управљања и извештавања о ризицима, у коју сврху је креирана Процедура за интегрисано управљање ризицима ЕМС АД са пратећим алатима. Идентификовани су и ризици који имају директан утицај на остварење стратешких циљева и мисије ЕМС АД и формиран је Регистар стратешких ризика. Комисија за стратегију и управљање ризицима редовно прати, анализира и ажурира Регистар стратешких ризика и о томе извештава Одбор директора ЕМС АД.

Током 2023. године покренута је Јавна набавка дефинисање циљева и КПИ по запосленом који би били предмет периодичног оцењивања, а у циљу праћења радних перформанси, до краја године биће потписан уговор са понуђачем.

3. Планиране активности за 2024. годину

3.2. Анализа тржишта

Претежна делатност Друштва је пренос електричне енергије и управљање преносним системом која није тржишна већ регулисана делатност.

3.5. Активности у циљу унапређења корпоративног управљања у 2024. години

Корпоративно управљање обухвата скуп односа између компаније, представника власника капитала и других заинтересованих страна у циљу унапређења пословања и остваривања пословног успеха компаније на дуги рок, а самим тим и задовољењу интереса, пре свега акционара чији је интерес примарни и али и свих других конституената заинтересованих за пословање привредног друштва, поверилаца, запослених, управе, јединице локалне самоуправе и државе у социолошком смислу. Корпоративно управљање обезбеђује структуру путем које се одређују циљеви компаније, као и средства за подстицања тих циљева и праћење резултата.

Увођењем принципа корпоративног управљања, ЕМС АД оснажује интерне системе контроле доношења одлука, повећава транспарентност резултата доносиоца одлука и повећава ефикасност интерних процеса кроз примену међународно признатих пракси, стандарда и процедура.

ЕМС АД спровео је већи сет активности на успостављању корпоративног управљања које планира да током 2024. године да настави. За 2024. годину планирано је дефинисање циљева и КПИ по запосленом који би били предмет периодичног оцењивања, а у циљу праћења радних перформанси.

Такође, за 2024. годину планиран је наставак едукација руководилаца на тему корпоративног управљања, система интерних контрола и управљања ризицима као и едукација на тему Управљања ризицима за додатних 200 запослених.

3.6 Родна равноправност

План за остваривање и унапређење родне равноправности

Родна равноправност подразумева једнака права, одговорности и могућности, равномерно учешће и уравнотежену заступљеност жена и мушкараца у свим областима друштвеног живота, једнаке могућности за остваривање права и слобода, коришћење личних знања и способности за лични развој и развој друштва, једнаке могућности и права у приступу робама и услугама, као и остваривање једнаке користи од резултата рада, уз уважавање биолошких, друштвених и културолошки формираних разлика између мушкараца и жена и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца приликом доношења јавних и других политика и одлучивања о правима, обавезама и на закону заснованим одредбама, као и уставним одредбама.

Сагласно одредбама Закона о родној равноправности („Службени гласник РС“ број 52/2021), у смислу испуњења обавеза у погледу остваривања и унапређења родне равноправности, односно, интеграције родне перспективе у области у којој делујемо, као Послодавац и као орган јавне власти, Акционарско друштво „Електроурежа Србије“ Београд (у даљем тексту: ЕМС АД Београд или Друштво), даје графички приказ односа запослених жена и мушкараца, њихову старосну структуру и ниво образовања.

Старосна структура на дан 01.11.2023. године				
Распон	Број жена	Учешће	Број мушкараца	Учешће
до 20 година	0	0%	7	1%
21-25 година	13	3%	25	2%
26-30 година	42	11%	94	9%
31-35 година	22	6%	114	11%
36-40 година	44	12%	126	12%
41-45 година	70	19%	153	15%
46-50 година	63	17%	157	15%
51-55 година	56	15%	144	14%
56-60 година	39	10%	134	13%
преко 61 година	25	7%	61	6%
УКУПНО:	374	100%	1015	100%

Квалификациона структура на дан 01.11.2023. године				
Степен стручне спреме	Број жена	Учешће	Број мушкараца	Учешће
I и II	4	1%	0	0%
III, IV и V	66	18%	515	51%
VI	27	7%	78	8%
VII	276	74%	418	41%
VIII	1	0%	4	0%
УКУПНО:	374	100%	1015	100%

Од укупног броја запослених жене чине 27%, док су мушкарци заступљени са 73%.

Правни оквир

ЕМС АД Београд примењује национални правни оквир у овој области:

- Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006);
- Закон о родној равноправности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2021);
- Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009 и 52/2021);
- Стратегију за родну равноправност од 2021. до 2030. године, коју је донела Влада Републике Србије;
- Закон о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17, одлука УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење).

Такође, EMC АД примењује Политику родне равноправности – „Energy Community's commitment on gender equality“, која је донета 08. марта 2021. године, на нивоу Енергетске заједнице.

Опис стања

У EMC АД Београд нема разлике у зарадама између мушкараца и жена. Зарада је везана за радно место, односно, за послове које неко обавља.

У структури органа руковођења, односно, управљања Друштвом, а имајући у виду политику једнаких могућности и мере за остваривање и унапређење родне равноправности, на челу Акционарског друштва „Електроурежа Србије“ Београд (у даљем тексту: EMC АД Београд или Друштво), као генерални директор EMC АД Београд, налази се жена, а у Одбору директора Друштва, од 6 извршних директора, 3 су жене, а 3 су мушкарци, док у Скупштини Друштва, од 5 чланова Скупштине, 4 су мушкарци, а 1 је жена.

Обуке које организује Друштво, било интерне, било екстерне, не везују се за пол, него за радно место, односно, послове који се обављају.

У области запошљавања у EMC АД Београд, у оквиру упутства за селекцију кандидата, које се у виду презентације доставља члановима стручних тимова, који су укључени у процес селекције, постоје јасно дефинисане забране дискриминације по било ком основу, као и примери дискриминаторских питања која се не смеју постављати приликом селекције.

Приликом расписивања било интерног, било екстерног конкурса за посао, не постоји постављање услова да ли су нека радна места, односно, послови намењени искључиво мушкарцима или женама, али је чињеница да нисмо имали пријаву на оглас за позицију „монтера на далеководу“ од стране жена, јер су ово изузетно тешки и физички захтевни послови.

Важећим Кодеском пословног понашања и пословне комуникације забрањено је било какво узнемиравање, укључујући и сексуално узнемиравање. Запосленима се, у складу са законским прописима, доставља обавештење о забрани злостављања на раду, као и о лицима којима се запослени, који сматра да је злостављан, на било који начин, може обратити.

Како је EMC АД Београд Послодавац који има око 1389 запослених, а одређен број запослених ради на радним местима са повећаним ризиком, обавеза је да се врши процена ризика по здравље и безбедност на раду, за свако радно место/позицију.

Акт о процени ризика урађен је на основу процењивања свих опасности и штетности које се могу појавити на радном месту/позицији, без обзира да ли је на том радном месту распоређена жена, односно, мушкарац.

Правилником о безбедности и здрављу на раду дефинисана је посебна заштита жена.

Запослена за време трудноће и запослена која доји дете, не може да ради на пословима који су, по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

Запослена за време трудноће и запослена која доји дете, не може да ради прековремено и ноћу, ако би такав рад био штетан за њено здравље и здравље детета, на основу налаза надлежног здравственог органа.

Запослена жена за време трудноће и запослена која доји дете, мора се и поред оспособљавања за безбедан и здрав рад, у писаној форми обавестити о резултатима процене

ризика на радном месту и мерама којима се ризици отклањају или смањују на најмању могућу меру у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Циљеви

Основни циљ Плана родне равноправности ЕМС АД Београд је остваривање и унапређење родне равноправности у оквиру делокруга рада ЕМС АД Београд.

Планом се одређују и спроводе посебне мере за остваривање и унапређење родне равноправности у складу са начелом обезбеђивања једнаких могућности и третмана свим запосленима у ЕМС АД Београд, без обзира на пол и род, а посебно припадника остетљивих друштвених група, како у вези остаривања права из радног односа, тако и у вези са радом.

Посебни циљеви су:

- развијање културе родне равноправности и поштовање различитости;
- подизање свести запослених о значају родне равноправности, њеном успостављању и унапређењу;
- постизање једнаких могућности професионалног развоја свих запослених.

Опште мере

Опште мере за остваривање и унапређивање родне равноправности су законом и другим актима прописане мере којима се у одређеној области забрањује дискриминација на основу пола, односно рода, или налаже одговарајуће поступање ради остваривања родне равноправности.

Посебне мере

Иако сматрамо да постоје значајни показатељи у погледу поштовања и спровођења политике родне равноправности у ЕМС АД Београд, у предстојећем периоду за постизање уродњавања, предвиђене су и посебне мере, а то су:

Мере које се одређују у случајевима осетно неуравнотежене заступљености полова

Осетно неуравнотежене организационе целину су Пренос електричне енергије и Управљање и тржиште.

Не можемо предвидети никакву посебну меру, посебно имајући у виду да су последице родне неуравнотежености у наведеним организационим целинама мале.

У обављању послова и пословних процеса у основној делатности (рад на далеководима и под високим напоном, где раде монтери различитих профила, као и руковооци, контролори и надзорници), због природе истих – у питању су углавном послови са повећаним ризиком, и без обзира што не условљавамо пријем по полу и роду, на огласе за посао се јављају само припадници мушког пола. Такође, у обављању послова и пословних процеса у делатности која се односи на управљање преносним системом, а где у виду имамо запослене на пословима диспечера, како у Националном диспечерском центру, тако и у Регионалним диспечерским центрима, због природе посла (рад по сменама, рад ноћу, послови са повећаним ризицима), на огласе за посао се јављају припадници мушког пола. Први жена диспечерка у ЕМС АД Београд запослила се 2015. године и од тада је запослено још жена диспечерки, тако да их тренутно имамо пет.

Подстицајне мере

- Путем канала комуникације у ЕМС АД Београд, промовисати запошљавање жена на радним местима диспечера кроз текстове о запосленим женама диспечерима
- За запослене у Преносу електричне енергије на радним местима са повећаним ризиком, посветити више пажње равнотежи приватног и пословног живота
- Повремено анкетирање запослених на тему родне равноправности (узимати у обзир њихове предлоге и сугестије)
- У Тим за родну равноправност обавезно укључити представнике мушког пола/рода као и представнике репрезентативног Синдиката

Програмске мере

- Постепена имплементација родно осетљивог језика у интерним документима у складу са законским роковима;
- Похађање обука, семинара и конференција у вези са родном равноправношћу за лица за родну равноправност, односно лица задужена за доношење, спровођење и извештавање о Плану управљања ризицима од повреде принципа уравнотежене заступљености полова;
- У складу са расположивим финансијским средствима омогућити похађање обука, семинара и конференција у вези са родном равноправношћу за све запослене.
- Успостављање сарадње са државним органима и организацијама цивилног друштва.

Начин и контрола спровођења посебних мера

У циљу остваривања и унапређења родне равноправности неопходна је сарадња свих запослених у ЕМС АД Београд.

Лице задужено за родну равноправност и Тим за родну равноправност ће пратити спровођење мера предвиђених Планом.

Начин спровођења и контрола спровођења мера ће се вршити у складу са важећим Планом управљања ризицима од повреде принципа родне равноправности у ЕМС АД Београд.

Рокови за спровођење посебних мера

Предвиђене посебне мере се спроводе континуарно у току календарске године.

Почетак примене плана

План почиње да се примењује почев од дана објављивања Годишњег плана пословања на интернет страници ЕМС АД Београд.

4. Планирани финансијски показатељи за 2024. годину

4.1. Биланс стања

Биланс стања за 2024. годину пројектован је у складу са: планом инвестиција, основних средстава, стањем обртних средстава, ануитетним планом отплате кредита и осталим обавезама из пословања.

4.2. Биланс успеха

4.2.1. План укупних прихода

Укупан приход планиран за 2024. годину износи 40.070 милиона динара и састоји се из:

Ред. бр	Приходи (000 дин)	План 2023	Процена 2023	План 2024	Разлика	Индекс
	1	2	3	4	4-3	4/3*100
I (1-7)	<i>Пословни приходи</i>	44.667.367	41.937.809	39.917.596	-2.020.213	95
1	Приходи од приступа систему за пренос електричне енергије	20.825.256	20.658.422	21.052.307	393.885	102
2	Приход од продаје ел. ен. за систем ЕМС (балансна енергија)	12.945.078	11.287.922	10.638.600	-649.322	94
3	Приходи по ИТС методологији и алокације прекограничних преносних капацитета	8.772.127	8.576.759	6.173.875	-2.402.884	72
4	Приходи од прикључака објеката на преносну мрежу	694.522	202.647	630.752	428.105	311
5	Приход од услуга трећих лица	1.111.515	846.602	815.508	-31.094	96
6	Инвестиције у сопственој режији	29.997	30.584	30.000	-584	98
7	Остали пословни приходи	288.872	334.873	576.554	241.680	172
II	<i>Финансијски приходи</i>	77.186	255.958	61.590	-194.368	24
III	<i>Остали приходи</i>	61.739	74.359	91.000	16.641	122
V (I-III)	Укупан приход	44.806.291	42.268.126	40.070.186	-2.197.940	95

Пословни приходи

Пословни приход планиран је у износу 39.918 милиона динара и мањи је за 2.020 милиона динара, односно 5% у односу на процену за 2023. годину. Највећа одступања у оквиру пословних прихода су код прихода од услуге алокације прекограничних преносних капацитета који су мањи за 2.403 милиона динара и прихода по основу продаје електричне енергије за систем ЕМС (балансна енергија) који су мањи за 649 милиона динара у односу на процену за 2023. годину.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије планиран је у износу од 21.052 милиона динара и утврђен је у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за

пренос електричне енергије и елемената пројектованог електроенергетског биланса за 2024. годину.

Техничке величине на које се примењују цене изведене су из пројектованог електроенергетског биланса за 2024. годину и приказане су у следећем прегледу:

Елементи - мерени и по тарифним ставовима	Једин. мере	Количине за 2024.г.	Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (24.09.2021)
Одобрена снага	MW	84.552	59,3603
Прекомерна снага	MW	428	237,4412
Активна енергија - Виша тарифа	MWh	24.592.869	0,4742
Активна енергија - Нижа тарифа	MWh	10.019.745	0,2371
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	MVArh	5.465.887	0,2863
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos\varphi < 0,95$)	MVArh	574.696	0,5727

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за 2024. годину према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије од 24.09.2021. године (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 501/2021-Д-02/1).

Према Методологији, снага у цени учествује са 25%, активна енергија са 65% и реактивна енергија са 10%.

Планирани приход од приступа систему за пренос електричне енергије за 2024. годину по тарифним елементима и месецима дат је следећом табелом:

Приход по тарифним елементима	Приход од приступа по месецима и укупно (у мил. дин)												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I - XII
Обрачунска снага	429	438	425	426	425	424	423	425	424	426	426	430	5.121
Активна енергија	1.423	1.302	1.312	1.112	1.024	1.000	1.059	1.050	983	1.137	1.233	1.403	14.038
- Виша тарифа	1.184	1.083	1.091	923	849	830	879	872	816	945	1.025	1.167	11.662
- Нижа тарифа	239	219	221	189	174	170	180	179	167	192	208	237	2.376
Реактивна енергија (за $\cos\varphi \geq 0,95$)	152	146	154	138	141	162	182	174	160	160	159	164	1.894
Укупно	2.005	1.886	1.891	1.675	1.590	1.586	1.665	1.649	1.566	1.723	1.818	1.998	21.052

Планирана вредност прихода од услуге транзита по ИТС механизму и доделе прекограничних преносних капацитета износи 6.174 милиона динара и мања је за 2.403 милиона динара у односу на процену ових прихода за 2023. годину.

У 2024. години планира се приход од услуге транзита по ИТС механизму у износу од 274 милиона динара, што је за 67 милиона динара више од процењених за 2023. годину. Овај приход се планира на основу методологије коју је донела Европска комисија и зависи од стања у интерконекцији. ЕМС АД на ове приходе нема утицаја.

ЕМС АД је одговоран за доделу прекограничних преносних капацитета на границама регулационих области ЕМС АД и оператора суседних преносних система. Приходи зависе од енергетске ситуације у окружењу и понуда које дају учесници на аукцијама за доделу капацитета на које ЕМС АД нема утицај. Приход од алокација прекограничних капацитета за 2024. годину планира се у износу од 5.900 милиона динара и мањи је за 2.470 милиона динара у односу на процену ових прихода за 2023. годину. Приходи зависе од енергетске ситуације у окружењу и понуда које дају учесници на аукцијама за доделу капацитета на које ЕМС АД нема утицај.

Приходи по основу балансног механизма и балансне одговорности планирани су у износу од 8.925 милиона динара и мањи су за 478 милиона динара од процењених за 2023. годину. Приходи по основу балансне енергије регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравњања одступања балансних група на тржишту електричне енергије. На ове приходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Земље Европске уније су на основу плана Европске комисије и предузетих озбиљних мера успеле да пронађу начин да изађу из економске кризе која је наступила крајем 2022. године, односно да одговоре на раст цена електричне енергије. Поред наведеног блага зима 2022/23 и повољна хидрологија у великом делу Европе у току 2023. године, су позитивно утицали да цене дугорочних производа електричне енергије на европским берзама почну да падају, али остају на много вишем нивоу у односу на период пре поремећаја на тржишту. За наредни период, цене дугорочних производа електричне енергије на европским берзама и даље имају тенденцију благог пада, али остају на вишем нивоу у односу на период пре поремећаја на тржишту. Тренд кретања цена електричне енергије на (дугорочном) veleпродајном тржишту директно утиче на цене балансне енергије, а самим тим и на цене поравњања у процесу обрачуна одступања балансно одговорних страна па су естимиране вредности резултат ових анализа.

Приход од прикључака на систем за пренос електричне енергије планиран је у износу од 631 милиона динара. Ови приходи се односе на:

- приход по основу преузетог објекта прикључења ТС Чукару Пеки у износу од 500 милиона динара. У складу са МСФИ 15 т 38 овај приход се сматра приходом у одређеном тренутку, тако да по том основу намамо право на разграничење јер нема размене, односно није испуњен услов из т 35 МСФИ 15 да „купац истовремено прима и троши користи које настају из извршења уговора“
- израду планско техничке документације, израде студија прикључења као и праћење градње прикључака у износу од 92,4 милиона динара,

- разграничење прихода у висини обрачунате амортизације за преузете објекте прикључења у укупном износу од 38,4 милиона динара,

Приходи од услуга трећим лицима у 2024. години планирани су у износу од 816 милиона динара и односе се на:

- FSKAR у износу од 720 милиона динара,
- приход од осталих услуга на ино тржишту у износу од 44,4 милиона динара,
- приход од услуга за издавање сагласности, техничких и локацијских услова у износу од 24 милиона динара,
- приход од продаје хаваријске енергије у износу од 3,5 милиона динара,
- приходе од услуга трећим лицима на домаћем тржишту у износу од 8,3 милиона динара (услуге одржавања и управљања трафо станицом у Макишу за потребе ЈКП Водовод и канализација, услуга механичког и ел. појачања изолације ДВ, остале услуге испитивања и провере функционалности)
- приходе од кординације СММ блока у износу од 4,7 милиона динара,
- приход од услуга одмаралишта 7,1 милиона динара.

Остали пословни приходи планирани су у износу од 577 милиона динара и односе се на:

- приходе од донација који представљају амортизовани део основних средстава из донација и истребовани материјал и резервне делове из донација у износу од 391 милиона динара,
- приходе од наплате штета од осигурања у износу од 65 милиона динара,
- издавања у закуп пословног простора у износу од 30 милиона динара (ПД Електроисток-Изградња, Електроисток Пројектни Биро, SCC, ЕКС, SEEPЕХ),
- остале пословне приходе (приходе од ЈП ЕПС, SCC, ЕКС, SEEPЕХ по основу префактурисавања режијских и комуналних трошкова) у износу од 40,4 милиона динара као и
- Приходи од усклађивања имовине (осим финансијске) који се односе на трошења залиха чија је вредност исправљена у износу од 50 милиона динара.

Финансијски приходи

Финансијски приходи за 2024. годину планирани су у износу од 61,6 милиона динара.

Остали приходи

У 2024. години остали приходи планирани су у износу од 91 милион динара.

4.2.2. План укупног расхода

У 2024. години укупан расход планиран је у износу од 37,9 милијарди динара.

Пословни расходи

План пословних расхода је утврђен на основу неопходног обима радова и средстава из плана одржавања, обавезама које проистичу из важећих закона и прописа и склопљених уговора са пословним партнерима.

Планирани обим пословних расхода се утврђује:

Пословни расходи	Основ за план
Трошкови материјала и енергије	По стандардима и нормативима за делатност преноса и управљања преносним системом на основу рационалног обима расхода у функцији извршења плана
Одржавање	Према захтевима за поуздано функционисање ел. ен. капацитета на бази детаљних Планова радова и услуга на одржавању
Осигурање	По уговорима
Обавезе према држави	По законским прописима
Трошкови запослених	Маса за бруто зараде планирана је у складу са законским прописима и Колективним уговором за Акционарско друштво „Електро mreжа Србије“, Београд
Амортизација	Према преосталим вековима коришћења имовине на основу Извештаја независног проценитеља
Остали пословни расходи	У складу са економским принципом рационализације пословања

Код планирања пословних расхода поштоване су одредбе Методологије за обрачун цена приступа систему за пренос електричне енергије, примена међународних рачуноводствених стандарда, рачуноводствених политика, усаглашавања планских позиција са контним оквиром и др., што је утицало на ниво појединих позиција трошкова.

Трошкови електричне енергије за сопствену потрошњу трансформаторских станица напонског нивоа 220 kv и 400 kv и трошкови електричне енергије за пословне објекте планирају се у износу од 353 милиона динара. Трошкови електричне енергије за период јануар-април 2024. године планирани су према цени електричне енергије за сопствену потрошњу електроенергетских објеката у износу од 0,11967 евра/kWh.

Трошкови набављене електричне енергије за покриће губитака у преносу планирани су у износу 7.343 милиона динара и за 29%, односно за 3 милијарде су мањи од процењених за 2023. годину. Планирана цена за куповину електричне енергије за покривање губитака у преносу у 2024. години износи 70 ЕУР/MWh, док је у 2023. години износила цена 98,97 €/MWh.

ЕМС АД планира да електричну енергију за покривање губитака у преносу у 2024. години набавља по цени од 70 ЕУР/MWh.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I - XII
Количина у GWh	85	80	80	75	62	68	66	71	67	72	80	83	889
Трошкови губитака (у мил.дин.)	702	661	661	620	512	562	545	586	553	595	661	686	7.343

Трошкови балансне енергије, материјала и горива за 2024. годину планирани су у износу од 11.084 милиона динара.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности регулисани су Правилима о раду тржишта електричне енергије којима се детаљно прописује успостављање и функционисање балансне одговорности на тржишту електричне енергије, функционисање балансног механизма, као и начин поравнања одступања баланских група на тржишту електричне енергије. На ове расходе ЕМС АД нема утицаја обзиром да зависе искључиво од понашања учесника на тржишту и понуда за балансирање које подносе учесници у балансном механизму.

Расходи по основу балансног механизма и балансне одговорности планирани су у износу од 10.640 милиона динара и мањи су за 6% у односу на процену за 2023. годину.

Трошкови помоћног, канцеларијског, режијског материјала и трошкови инвентара планирани су за 2024. годину у износу од 158 милиона динара.

Приликом планирања ових материјала, поред потребе за њима, узима се у обзир и стање на залихама материјала набављених претходних година.

Трошкови личне заштитне опреме планирани су за 2024. годину у износу од 105 милиона динара. У 2024. години је планирано да ЕМС АД започне радове у близини напона на двосистемским далеководима. Да би се исти изводили, потребно је у складу са измењеним ТУ-DV-10 обезбедити лична и колективна заштитна средства, као и алат за запослене који ће ове радове изводити.

Трошкови горива и мазива за транспортна средства и ауто гума у употреби планирани су у износу од 131,3 милиона динара.

Трошкови остале енергије у 2024. години планирани су у износу од 21 милион динара.

Трошкови одржавања планирају се за 2024. годину у износу од 2.193 милиона динара и за 4% су већи од процене за 2023. годину. Ови трошкови планирани су у складу са Програмом одржавања капацитета за пренос електричне енергије, према потребама Друштва за нормално обављање послова и уредно снабдевање потрошача електричном енергијом и довођења електроенергетских капацитета у прописано техничко стање и др.

Трошкови амортизације су планирани у износу од 3.507 милиона динара. Ови трошкови се обрачунавају према рачуноводственим стандардима на бази извршеног предрачуна амортизације на вредност постојећих основних средстава увећаног за амортизацију нових и средстава која ће се активирати у току 2024. године. Законом је регулисано и да сви објекти прикључења других субјеката, након прикључења на преносну мрежу постају власништво ЕМС-а и улазе у обрачун амортизације.

Трошкови запослених су планирани у износу 4.545 милиона динара.

Планирани трошкови осигурања износе 269 милиона динара.

Трошкови за обавезе према држави су планирани су према законским прописима у износу од 597,6 милиона динара.

Порез на имовину у 2024. години планиран је у износу 174 милиона динара и већи је за 4% од процењених трошкова у 2023. години.

Таксе су планиране у износу од 43,8 милиона динара.

Остале обавезе према држави за 2024. годину планиране су у износу од 84 милиона динара.

Накнада Агенцији за енергетику РС планира се у износу од 180 милиона динара и већи су за 15% од процењених трошкова за 2023. годину. Од другог квартала 2024. године важи нови проценат који се примењује за накнаду АЕРС и износи 1,5%, уместо досадашњег 1,25% .

Накнада за коришћење националних паркова у износу од 113 милиона динара односи се на Тару, Фрушку Гору, Мокру Гору, Ђердап, Копаоник и Златибор.

Трошкови помоћних (системских) услуга планирани су у складу са Методологијом за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије и обрачунавају се у складу са ценом системских услуга које утврђује АЕРС за регулаторни период и ценом системских услуга на тржишту. Ови трошкови у 2024. години планирани су у износу од 4.046 милиона динара и 10% су већи од процењених за 2023. годину.

Остали пословни расходи у 2024. години планирани су у износу од 3.135 милиона динара.

Финансијски расходи

Финансијски расходи су у 2024. години планирани у износу од 262 милион динара:

Остали расходи

У 2024. години остали расходи планирани су у износу од 182 милиона динара.

4.2.3 План резултата пословања

У 2024. години предвиђа се укупан добитак у износу од 2.182 милиона динара и то:

- добитак из пословних односа у износу од 2.474 милиона динара
- губитак из односа финансирања од 200 милиона динара
- губитак из осталих прихода и расхода од 91 милиона динара

Р. бр.	Опис	План 2023	Процена 2023	План 2024	Разлика	Индекс
--------	------	-----------	--------------	-----------	---------	--------

	1	2	3	4	4-3	4/3*100
I	Пословни приход	44.667.367	41.937.809	39.917.596	-2.020.213	95
II	Пословни расход	43.769.778	38.924.382	37.443.988	-1.480.394	96
I-II	РЕЗУЛТАТ ИЗ ПОСЛОВНИХ ОДНОСА	897.589	3.013.427	2.473.608	-539.819	82
III	Финансијски приходи	77.186	255.958	61.590	-194.368	24
IV	Финансијски расходи	275.184	303.981	261.854	-42.127	86
III-IV	РЕЗУЛТАТ ИЗ ФИНАНСИЈСКИХ ОДНОСА	-197.998	-48.022	-200.264	-152.241	417
V	Остали приходи	61.739	74.359	91.000	16.641	122
VI	Остали расходи	150.490	208.332	181.790	-26.542	87
V-VI	РЕЗУЛТАТ ИЗ ОСТАЛИХ ОДНОСА	-88.751	-133.973	-90.790	43.183	68
VII	Укупан приход	44.806.291	42.268.126	40.070.186	-2.197.940	95
VIII	Укупан расход	44.195.451	39.436.694	37.887.632	-1.549.063	96
VIII-VII	УКУПАН РЕЗУЛТАТ –Добитак пре опорезивања	610.840	2.831.432	2.182.554	-648.877	77
IX	Порези из добитка	91.626	545.000	327.383	-217.617	60
X	Одложени порески приходи/расходи периода	0	45.000	0	-45.000	0
XV	Нето добитак/губитак (XII-XIII+XIV)	519.214	2.331.432	1.855.171	-476.260	80

4.3 Извештај о токовима готовине

Пројекција биланса новчаних токова Акционарско друштво Електромрежа Србије за 2024. годину утврђена је на основу величина из Плана укупног прихода и расхода и садржи у себи елементе плана одржавања, плана набавке основних средстава и плана инвестиција и обавеза по уговореним кредитима. У циљу јасног и реалног исказивања, у пројекцију је укључен податак који се односи на планирано стање готовине на почетку обрачунског периода, а приливи и утрошци средстава планирани су по основу динамике наплате потраживања од купаца, динамике плаћања обавеза према добављачима за текуће и инвестиционе активности, измирење обавеза према држави, годишњи зајам запосленима по основу члан 66. Колективног уговора за ЕМС, измирење кредитних обавеза према плановима отплате ануитета.

У 2024. години ЕМС АД пројектује позитиван новчани ток у износу од 60,4 милиона динара и укупно задужење по кредитима за ликвидност и за обртна средства у износу од 40 милиона евра. Оваквом кредитном задуженошћу ЕМС АД Београд отклањања проблем са ликвидношћу и у могућности је да реализује дефинисане активности из Годишњег плана пословања за 2024. годину.

4.4. Елементи за сагледавање политике цена услуга за приступ систему за пренос електричне енергије

Агенција за енергетику утврдила је методологије којима се регулише начин одређивања цена електричне енергије и гаса за тарифне купце, затим производње, преноса и дистрибуције електричне енергије, дистрибуције и транспорта природног гаса, као и транспорта нафте и деривата

нафте. Методологијама се стварају претпоставке за транспарентан рад свих регулисаних енергетских субјеката у области формирања цена и раздвајању делатности, тако да се спречава преливање трошкова.

Према Закону о енергетици, сагласност на цене за приступ систему за пренос електричне енергије даје Агенција за енергетику Републике Србије.

Приход од приступа систему за пренос електричне енергије по тарифним елементима планиран је за 2023. године према ценама из тарифе за приступ на коју је добијена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије од 24.09.2021. (Одлука о давању сагласности на Одлуку о одређивању цена за приступ систему за пренос електричне енергије бр. 501/2021-Д-02/1).

Преглед цена по тарифним ставовима, дат је у табели:

<i>Елементи - мерени и по тарифним ставовима</i>	<i>Једин. мере</i>	<i>Количине за 2024.г.</i>	<i>Цена у дин. по јединици мере према одобреном МОП (24.09.2021)</i>
Одобрена снага	MW	84.552	59,3603
Прекомерна снага	MW	428	237,4412
Активна енергија - Виша тарифа	MWh	24.592.869	0,4742
Активна енергија - Нижа тарифа	MWh	10.019.745	0,2371
Реактивна енергија (за $\cos \geq 0,95$)	MVArh	5.465.887	0,2863
Прекомерна реактивна енергија (за $\cos < 0,95$)	MVArh	574.696	0,5727

У следећој табели дате је просечна годишња укупна (брutto) цена за приступ систему за пренос електричне енергије:

<i>Опис</i>	<i>Одобрени ниво цене од 24.09.2021.</i>
Просечна укупна цена за пренос електричне енергије (динара/kWh)	0,623

Закон о енергетици утврђује да је поред пружања услуга купцима и корисницима система које се наплаћују кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења (стандардне услуге), оператор преносног система на захтев купца, односно корисника система врши и услуге које нису обухваћене кроз цену приступа систему или кроз трошкове прикључења, или да их врши по указаној потреби у циљу отклањања последица поступања купца односно корисника система супротно прописима (нестандардне услуге). За пружање нестандартне услуге, а у циљу надокнаде трошкова насталих при пружању истих ЕМС АД је утврдио цене нестандартних услуга.

На основу Закона о енергетици, Агенција за енергетику Републике Србије је 31.08.2017. године донела Одлуку о давању сагласности на одлуку о ценама нестандартних услуга ЕМС АД број 420/2017-Д-02/1. Одлуку о давању сагласности на одлуку о ценама нестандартних услуга ЕМС АД се може наћи на сајту Друштва; <https://ems.rs/nestandardne-usluge/>.

Такође, у ЕМС АД је у примени као посебан акт генералног директора и Ценовник бр. 10/2023, број 000-00-РОУ-14/2023-002 од 25.08.2023. године којим се утврђују цене производа, услуга и материјала према условима пословања на тржишту и представљају цене по којима организациони делови Друштва могу да склапају послове. У прилогу овог Плана налази се Ценовник бр. 10/2023.

4.5. Трошкови запослених

План трошкова запослених за 2024. годину планира се у складу са важећим прописима, и то:

- Законом о енергетици; Закон о изменама и допунама закона о енергетици (Сл. гласник РС 62/2023)
- Упутство за припрему буџета Републике Србије за 2024. годину и пројекција за 2025. годину и 2026. годину
- Закон о буџетском систему
- Закон о привредним друштвима
- Закон о раду
- Колективни уговор (број 900- 01-ОПП-1/2020-025 од 24.06.2021.године,), са свим каснијим изменама и допунама (Колективни уговор о изменама и допунама КУ за ЕМС АД, број 511-00-ОПП-3/2022-043 од 28.09.2022. године, Колективни уговор о измени КУ за ЕМС АД, број 900-00-ОРР-1-2020-033 од 10.02.2023.године и Колективни уговор о изменама и допунама Колективног уговора за ЕМС АД, број 900-01-ОРР-1-2020-03 од 02.11.2023.године), потписан је од стране представника Послодавца, Министарства рударства и енергетике и Синдиката

5. Расподела остварене добити из 2023. године

Расподела остварене нето добити, по финансијским извештајима за 2023. годину ће се извршити у складу са законским одредбама.

За 2020. годину Друштво је остварило нето добит у износу од 677.923 хиљада динара која је по Одлуци Владе РС 05 број 41-10829/2021 од 25.11.2021.године расподељена: Акционарском друштву ЕМС за инвестиције и развој Друштва у износу од 664.527 хиљ. дин, од чега је 338.962 хиљ. дин. за пројекат изградње БеоГрид 2025 и запосленима по основу учешћа у добити у износу од 13.396 хиљ.дин.

Расподела остварене нето добити, по финансијским извештајима за 2021. годину и 2022. годину ће се извршити у складу са законским одредбама.

ЕМС АД је у периоду од 2011-2021. године по основу остварене нето добити уплатило у буџет Републике Србије износ од 9,9 милијарди динара и додатно 2015. године целокупну нераспоређену добит у износу од 5,75 милијарди динара.

6. Планиране набавке које раније нису образложене

6.1. Планирана финансијска средства за набавку добара, радова и услуга за обављање делатности

6.1.1 План одржавања

Планирани трошкови одржавања за 2024. годину износе 2.193 милиона.

Трошкови одржавања преносне мреже за 2024. годину планирани су у износу од 1.643,3 милијарди динара и већи су за 16% од процењене реализације за 2023. годину. Планом за 2024. годину су обухваћене годишње потребе за извршење радова и услуга и обезбеђење материјала, резервних делова и опреме за ефикасну реализацију оперативног Плана редовног одржавања за 2024. годину. Извршење плана одржавања за 2024. годину покривено је у високом проценту (93%) закљученим уговорима и набавкама у току.

Планираним активностима одржавања које су прецизиране годишњим планом редовног одржавања свих елемената преносног система обезбеђује се висока стабилност рада, сигурност у снабдевању потрошача, снижење губитака и повећање времена расположивости преносног система, што су истовремено и елементи кључних индикатора квалитета и ефикасности преноса електричне енергије. Наведено се реализује кроз континуалне прегледе и оцену стања елемента система и контролу функционалних параметара уграђене опреме, њену ефикасну технолошку заштиту и одржавање у сврху оптималног продужења експлоатационог века исте, замену опреме и уређаја технолошки савременијом и поузданијом и то :

- правовременом применом превентивних контрола и мера редовног одржавања и одржавања по стању у адекватном обиму и квалитету, а у складу са Правилником о одржавању ЕЕО АД ЕМС и осталим релевантним техничким упутствима и стандардима.
- имплементацијом система за управљање имовином (АМ), којим се постиже доступност информацијама и подацима о актуелном стању у деловима система у „real time“ оквиру, као и интегралном анализом која обезбеђује ефективније резултате одржавања и смањење ризика;
- благовременим обезбеђењем квалитетних, оперативних и сигурносних залиха опреме, материјала и резервних делова за спровођење активности одржавања;
- набавку радова и услуга за чије извршење ЕМС АД не располаже сопственим кадровским и материјалним ресурсима.

Код утврђивања финансијског обима плана трошкова одржавања водило се рачуна о постојећим залихама, пословима започетим у 2023. години, доспелим испорукама односно обавезама из претходног периода, технолошким приоритетима у складу са резултатима детаљне оцене стања елемената преносне мреже у 2023. години, а према усвојеном ASSET концепту оцене стања, унапређењу технологије одржавања као и обавезама и одговорностима ЕМС АД као оператора преносног система.

Осим трошкова директно везаних за сезонске ремонте, техничке контроле и сервисирање опреме и постројења овим планом обезбеђује се и оперативне залихе опреме и резервних делова за редовно и минималне залихе за интервентно одржавање, средства за интервенције при

технолошким хаваријама мањег обима услед техничких кварова, елементарних непогода или поступања трећих лица.

6.1.2 План набавке основних средстава

Обим и приоритет набавки основних средстава је утврђен полазећи од најнеопходнијих набавки у функцији извршења електроенергетског биланса за 2024. годину, које нису садржане у Плану инвестиција.

Планом пословања за 2024. годину предвиђено је улагање у набавку основних средстава у износу од 897 милиона динара.

7. План инвестиција

У складу са пословном стратегијом ЕМС АД и Планом развоја преносног система Републике Србије 2023-2032, посебна пажња се обраћа на подршку остваривања следећих дугорочних циљева, дефинисаних у члану 3. Закона о енергетици:

- 1) поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање енергијом и енергентима;
- 2) адекватан ниво производње електричне енергије и капацитета преносног система;
- 3) стварање услова за поуздан и безбедан рад и одрживи развој енергетских система;
- 4) конкурентност на тржишту енергије на начелима недискриминације, јавности и транспарентности;
- 5) обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетских делатности и потрошњи енергије;
- 6) стварање економских, привредних и финансијских услова за производњу енергије из обновљивих извора енергије и комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- 7) стварање регулаторних, економских и привредних услова за унапређење ефикасности у управљању електроенергетским системима, посебно имајући у виду развој дистрибуиране производње електричне енергије, развој дистрибуираних складишних капацитета електричне енергије, увођење система за управљање потрошњом и увођење концепта напредних мрежа;
- 8) стварање услова за коришћење нових извора енергије;
- 9) разноврсност у производњи електричне енергије;
- 10) унапређење заштите животне средине у свим областима енергетских делатности;
- 11) стварање услова за инвестирање у енергетику;
- 12) заштита купаца енергије и енергената;
- 13) повезивање енергетског система Републике Србије са енергетским системима других држава;
- 14) развој тржишта електричне енергије и природног гаса и њиховог повезивања са регионалним и европским тржиштем.

Планирани пројекти у преносној мрежи у складу су са мисијом ЕМС АД. Реализацијом пројеката омогућиће се повећање преносних капацитета, повећање поузданости преносног система

и сигурности напајања потрошача, ефикасније управљање, подршка интеграцији обновљивих извора енергије (ОИЕ), као и јачање интерконективних веза између система и повећање расположивих прекограничних преносних капацитета, пре свега због већих могућности за транзит електричне енергије од источне ка западној Европи.

Реализација планираних пројеката у преносном систему Републике Србије има значајан утицај на преносне капацитете у регионалној преносној мрежи, на сигурност снабдевања и олакшавање даље интеграције тржишта електричне енергије у Европи, као и на позиционирање домаћих производних капацитета на отвореном регионалном и европском тржишту електричне енергије.

На 110 kV напонском нивоу, осим пројеката интерне 110 kV мреже и решавања радијално напајаних дистрибутивних трансформаторских станица 110/X kV, ЕМС АД на транспарентан и недискриминаторски начин планира и реализује и пројекте прикључења објеката на преносни систем Републике Србије, чиме се омогућава пласирање свих количина произведене електричне енергије и њен поуздан и ефикасан пренос до купаца, односно крајњих потрошача.

План развоја преносног система Републике Србије за период 2023–2032 предвиђа постепену замену мреже 220 kV како буде истицао животни век далековода на овом напонском нивоу. Тресе 220 kV далековода ће се, колико је то могуће, користити за будуће 400 kV и 110 kV далеководе. Мрежа 220 kV ће остати у оном обиму и на оним местима где друго решење није техно-економски оправдано или где су од стране ЕМС АД преузете обавезе према Клијентима које подразумевају задржавање мреже овог напонског нивоа.

Предвиђено је увођење 400 kV напонског нивоа у регион западне Србије, јачање мреже овог напонског нивоа у Војводини и централној Србији, што, уз формирање нових интерконективних веза са суседима (Црна Гора, БиХ, Бугарска, Румунија, Мађарска и Хрватска), обезбеђује изузетно висок ниво сигурности напајања електричном енергијом потрошача на читавој територији Републике Србије у посматраном перспективном периоду.

Структура капиталних улагања ЕМС АД у 2024. години

<i>у 000 динара</i>	<i>AFD</i>	<i>Буџет РС</i>	<i>kfW</i>	<i>WBIF</i>	<i>Сопствена средства</i>	<i>УКУПНО</i>	<i>Учешће</i>
Инвестициони објекти 400 kV		317.500	765.207	269.105	1.662.839	3.014.651	22
Инвестициони објекти 220 kV					1.145.994	1.145.994	8
Инвестициони објекти 110 kV	19.500	18.600			5.100.540	5.138.640	38
Грађевински објекти					959.050	959.050	7
Инвестиције у ИКТ технологије					1.776.462	1.776.462	13
Остало					1.507.659	1.507.659	11
Укупно	19.500	336.100	765.207	269.105	12.152.544	13.542.455	100

Планирана улагања у 2024. години су, у највећем делу, наставак активности на реализацији пројеката започетих претходних година као и на припреми нових инвестиционих пројеката. Ово је и последица трајања инвестиционог циклуса за изградњу нових или реконструкцију постојећих објеката преносног система Републике Србије, а који, у највећем броју случајева, захтева период знатно већи од три године, колико се сагледава кроз План инвестиција.

Реализација инвестиционих пројеката ЕМС АД (градња, реконструкција, доградња, адаптација) је условљена активностима које се спроводе према важећој законској регулативи (Закон о енергетици, Закон о планирању и изградњи, Закон о заштити од пожара, Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о премеру и катастру, Закон о експропријацији и др.). Због сложености објеката, ЕМС АД прибавља неопходне дозволе од Министарства надлежног за послове грађевинарства, почев од локацијских услова до употребне дозволе.

8. Закључак

Годишњим планом пословања Акционарског друштва “Електромрежа Србије” Београд за 2024. годину планиран је позитиван резултат пословања у износу од 2,2 милијарде динара.

У 2024. години ЕМС АД пројектује позитиван новчани ток у износу од 60,4 милиона динара и укупно задужење по кредитима за ликвидност и за обртна средства у износу од 40 милиона евра. Оваквом кредитном задуженошћу ЕМС АД Београд отклањања проблем са ликвидношћу и у могућности је да реализује дефинисане активности из Годишњег плана пословања за 2024. годину.

Годишњим планом пословања ЕМС АД за 2024. годину план капиталних улагања износи 13,5 милијарди динара.

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

мр Милун Тривунац, магистар економских наука

ЕМС АД
СКУПШТИНА
Клас. знак: 140
Број: 000-00-ROU-24/2023-002
Београд, 30.11.2023. година